

ΠΕΙΡΑΙΑΣ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ: «ΑΜΕΣΗ ΞΕΝΗ
ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ -ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ»**

**ΦΟΙΤΗΤΗΣ (ΜΟΕΣ 1846): ΣΕΡΓΙΕΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	3
1.1 Ορισμός Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.....	3
1.2 Μορφές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	4
1.3 Είδος Επέκτασης.....	6
1.4 Σκοπός Επέκτασης	7
1.5 Θεωρίες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.....	8
1.6 Μακροοικονομικές Προσεγγίσεις.....	12
1.7 Παράγοντες Προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	14
1.8 Οικονομικές και πολιτικές επιδράσεις των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής και στις χώρες προέλευσης.....	15
1.9 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του τόπου εγκατάστασης και την προσέλκυση ΑΞΕ.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	23
2.1 Κύπρος – Γενικές πληροφορίες.....	23
2.2 Οικονομικό Περιβάλλον της Κύπρου	24
2.3 Κύπρος και European Stability Mechanism.....	27
2.4 Οικονομικοί Δείκτες της Κύπρου	28
2.5 Κύπρος και παγκόσμια οικονομία.....	31
2.6 Κυπριακή οικονομία και επιπτώσεις της εξάπλωσης του COVID-19	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	33
3.1 Λόγοι για να δραστηριοποιηθείτε στην Κύπρο	34
3.2 Κίνητρα για ίδρυση επιχείρησης.....	37
3.3 Δημόσιο Χρέος.....	39
3.4 Οι μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις που έγιναν στην Κύπρο	42
3.5 Ποιοι τομείς ελκύουν επενδύσεις στην Κύπρο	50
3.6 Στρατηγικές για την προσέλκυση ποιοτικών ξένων επενδύσεων	53
3.7 Ελκυστικότητα της Κύπρου ως προς την εικόνα, την εμπιστοσύνη των επενδυτών και την ικανότητά της να παρέχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για τις ΑΞΕ	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ.....	58
4.1 Ιστορικά Στοιχεία.....	59
4.2 Κύρια Οικονομικά Στοιχεία.....	64
4.3 Ανταγωνιστικά Πλεονεκτήματα.....	65
4.4 Διακρίσεις.....	67

4.5 Ενεργειακή διασύνδεση και προώθηση των ΑΠΕ στην Κύπρο	68
4.6 Νέες Στρατηγικές Εφαρμογές.....	69
4.7 COVID 19 και Οικονομικές Επιπτώσεις	70
4.8 Πιστοποίηση COVID SHIELD για όλες τις εγκαταστάσεις του Ομίλου ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ	72
4.9 Ελληνικά Πετρέλαια και Blue Circle Engineering Ltd.....	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	74
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

1.1 Ορισμός Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Άμεση ξένη επένδυση είναι η ίδρυση θυγατρικής επιχείρησης στο εξωτερικό οι οποία είναι ιδιοκτησία μιας μητρικής επιχείρησης μερικώς ή ολικώς.

Οι άμεση ξένη επένδυση ενσωματώνει την εύκολη μεταφορά εκτός εθνικών συνόρων ενός πλήθους παραγωγικών πόρων, είτε άυλων (πχ τεχνογνωσία οργάνωσης της παραγωγής, ποιοτικού ελέγχου, marketing), είτε υλικών (π.χ. μετοχικό κεφάλαιο, παραγωγικοί συντελεστές, ενδιάμεσες και πρώτες ύλες).

Η αγορά δε παρεμβάλεται στη μεταφορά των πόρων, δηλαδή δεν υφίσταται εμπορική συναλλαγή ή συμφωνία μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρηματικών οντοτήτων, αλλά συμβαίνει μεταξύ δύο επιχειρήσεων οι οποίες στεγάζονται κάτω από την ίδια ιδιοκτησία.

Πηγή: www.marketingtochina.com

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις ενσωματώνουν τον έλεγχο της θυγατρικής επιχείρησης από τη μητρική, δηλαδή η μητρική επιχείρηση ασκεί επιρροή στη διαδικασία και στα κριτήρια λήψης αποφάσεων της θυγατρικής και διαμορφώνει τη συμπεριφορά της (www.euretirio.com).

1.2 Μορφές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

- **Θυγατρική αποκλειστικής ιδιοκτησίας (wholly-owned subsidiary)**

Η μητρική επιχείρηση ιδρύει μια νέα επιχείρηση σε μια ξένη χώρα όντας ο μοναδικό μέτοχος σε αυτήν. Η θυγατρική επιχείρηση μπορεί να είναι μια ήδη υπάρχουσα επιχείρηση οποία εξαγοράστηκε (acquisition strategy) ή μια εντελώς νέα επιχείρηση (greenfield strategy).

Πλεονεκτήματα:

- ο Διατήρηση του πλήρους διοικητικού ελέγχου της θυγατρικής από τη μητρική επιχείρηση, με όλα τα πλεονεκτήματα για τη διαμόρφωση και εφαρμογή των στρατηγικών της σε παγκόσμιο επίπεδο.
- ο Το σύνολο των κερδών της θυγατρικής αφομοιώνονται από τη μητρική.
- ο Λόγω της αύξησης του συνολικού όγκου παραγωγής του ομίλου επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακος.

Μειονεκτήματα:

- ο Το σύνολο του οικονομικού κόστους του μαζί με όλους τους κινδύνους, αναλαμβάνονται εξ' ολοκλήρου από τη μητρική επιχείρηση.
- ο Η θυγατρική χαρακτηρίζεται ως ξένη, γεγονός είναι πιθανό να δημιουργήσει αρνητικές εντυπώσεις στην κοινή γνώμη, στις δημόσιες υπηρεσίες και την κυβέρνηση.

- **Κοινοπραξία (joint venture)**

Κοινοπραξία ορίζεται ως το αποτέλεσμα της συνεργασίας μιας ή περισσότερων ξένων επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες εγχώριες επιχειρήσεις με σκοπό τη δημιουργία μιας καινούριας επιχείρησης την εξαγορά μιας ήδη υπάρχουσας εγχώριας επιχείρησης.

Κεφάλαια, στελεχικό δυναμικό, τεχνολογία και τεχνογνωσία, εξασφαλίζονται από τους εταίρους. Ο κάθε εταίρος συνεισφέρει με τον παραγωγικό συντελεστή στον οποίο υπερτερεί.

Πλεονεκτήματα:

- ο Ο εταίρος που αποκτά η επιχείρηση, διακατέχει συνήθως τις κατάλληλες γνωριμίες και διασυνδέσεις, ενώ παράλληλα γνωρίζει αρκετά καλά τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά της χώρας καθώς και το περιβάλλον της.
- ο Επιμερισμός του συνολικού κόστους και κινδύνου του εγχειρήματος.
- ο Η νομοθεσία πολλών χωρών δίνει πολύ σημαντικά οικονομικά κίνητρα στις κοινοπραξίες και έχει ως αποτέλεσμα η ίδρυση θυγατρικής να συνεπάγεται διαφυγόντα κέρδη.
- ο Δημιουργία οικονομικών κλίμακας λόγω συμπαραγωγής.
- ο Διεύρυνση των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων.
- ο Μείωση του ανταγωνισμού και παρεμπόδιση της εισόδου νέων ανταγωνιστών στην αγορά.

Μειονεκτήματα:

- ο Ο στρατηγικός σχεδιασμός περιορίζεται ως έναν βαθμό, διότι η επιχείρηση δεν έχει τον απόλυτο έλεγχο της διοίκησης της νέας επιχείρησης.
- ο Είναι πιθανή η εμφάνιση πολλών διαφορών και διαφωνιών μεταξύ των εταίρων όσον αφορά τους στόχους και την στρατηγική της κοινοπραξίας, κάτι που μπορεί να συντελέσει στη διάλυση της.

- **Μερική εξαγορά (partial acquisition)**

Η επιχείρηση αποκτά ένα κομμάτι των [μετοχών](#) μιας τοπικής επιχείρησης με την οποία συνεργάζεται στο τομέα της μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, συμφωνιών αμοιβαίας διανομής των προϊόντων τους κλπ.

Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της μορφής έρχονται σε ταύτιση, με μικρές διαφοροποιήσεις με εκείνα των κοινοπραξιών.
(www.euretirio.com)

1.3 Είδος Επέκτασης

Οι ΑΞΕ σύμφωνα με τον Caves (1971) κατηγοριοποιούνται είτε από την προοπτική του επενδυτή, δηλαδή της χώρας προέλευσης, είτε από της χώρας υποδοχής.

Ανάλογα με το είδος της επέκτασης που επιλέγει ο επενδυτής μπορεί να γίνει διάκριση σε οριζόντιες, κάθετες και διακλαδικές ΑΞΕ.

- **Οριζόντιες ΑΞΕ (Horizontal FDI):** Για να επιτευχθεί οριζόντια σχέση μεταξύ της θυγατρικής και της μητρικής, θα πρέπει να υπάρχει δραστηριοποίηση της πρώτης στο ίδιο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας με τη δεύτερη. Δηλαδή η θυγατρική παράγει ένα τμήμα της παραδοσιακής παραγωγής στοχεύοντας να καλύψει την αγορά στην χώρα υποδοχής. Οι οριζόντιες ΑΞΕ έχουν ως στόχο την πληρέστερη εκμετάλλευση ορισμένων μονοπωλιακών ή ολιγοπωλιακών πλεονεκτημάτων όπως τις πατέντες και τα διαφοροποιημένα προϊόντα.

- **Κάθετες ΑΞΕ (Vertical FDI):** Αντίθετα, οι κάθετες ΑΞΕ πραγματοποιούνται όταν η θυγατρική εταιρία αναλαμβάνει ένα διαφορετικό στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας σε σχέση τη μητρική. Αυτή η επέκταση στοχεύει στην εκμετάλλευση των πρώτων υλών και στον έλεγχο των σημείων διανομής στη χώρα υποδοχής.

- **Διακλαδικές ΑΞΕ (Conglomerate FDI):** Αποτελεί τη πιο ασυνήθιστη μορφή άμεσων ξένων επενδύσεων διότι ενσωματώνει την ταυτόχρονη είσοδο σε μια ξένη χώρα και μια νέα βιομηχανία.

Σε ό,τι έχει να κάνει με την χώρα υποδοχής ο Caves (1971) υποστηρίζει ότι μπορεί να γίνει διάκριση ανάμεσα σε ΑΞΕ υποκατάστασης εισαγωγών, ΑΞΕ αύξησης των εξαγωγών και ΑΞΕ που προωθούνται από τις κυβερνήσεις. Συγκεκριμένα:

- **Import substituting FDI:** Αγαθά τα οποία εισάγονταν από την χώρα υποδοχής, πλέον παράγονται στη χώρα προέλευσης, με αποτέλεσμα οι εισαγωγές και οι εξαγωγές από την χώρα προέλευσης θα μειωθούν.
- **Export increasing FDI:** Καθιστά εφικτή την αύξηση της αποδοτικότητας της μητρικής εταιρίας αφού επιτυγχάνει μείωση στο κόστος παραγωγής. Η χώρα εγκατάστασης της θυγατρικής επιλέγεται με βάση την ύπαρξη πρώτων υλών, ενδιάμεσων αγαθών και κάποιας καλής φυσικής υποδομής. Αυτές οι ΑΞΕ προϋποθέτουν την πραγματοποίηση εξαγωγών πρώτων υλών και ενδιάμεσων αγαθών από την χώρα υποδοχής προς την χώρα προέλευσης αλλά και προς τρίτες χώρες.
- **Government initiated FDI:** Η επένδυση αυτή επιδοτείται από την χώρα υποδοχής, η οποία στοχεύει σε μία ενίσχυση της απασχόλησης, σε πιθανή μείωση της ανισότητας μεταξύ των περιφερειών της δικαιούχου χώρας καθώς και σε μείωση του ελλείμματος στο ισοζύγιο πληρωμών. (Κυρκιλής, 2002)

1.4 Σκοπός Επέκτασης

Οι βασικοί τύποι ΑΞΕ ανάλογα με τα κίνητρα και τον σκοπό για τον οποίο πραγματοποιούνται σύμφωνα με τον Dunning (1993) είναι οι εξής:

- **Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση αγορών (market seeking):** Με αυτό τον τρόπο η επιχείρηση άμεσης επένδυσης έχει ως στόχο την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών με γνώμονα την εξυπηρέτηση των ξένων αγορών αποσκοπώντας στην αύξηση του καταναλωτικού κοινού και του μεγέθους της αγοράς. Έτσι είναι εφικτή η προσαρμογή πολλών προϊόντων στα καταναλωτικά πρότυπα και στον τρόπο παραγωγής της χώρα υποδοχής, κάνοντας έτσι τις ΑΞΕ πιο συμφέρουσες από άποψη κόστους σε σχέση με τις εξαγωγές τις οποίες και υποκαθιστούν. Οι ΑΞΕ αυτού του είδους αποτελούν μια αμυντική στρατηγική (defensive) σύμφωνα με τους, ειδικά όταν έχουν ως στόχο την διατήρηση του μεριδίου της αγοράς στην οποία ήδη έχει δραστηριότητα η επιχείρηση.
- **Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking):** Για να επεκταθούν σε χώρες που διαθέτουν πόρους απαραίτητους για τον κύκλο εργασιών τους, οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε ΑΞΕ. Έτσι επωφελούνται από την τοπική προσφορά των συντελεστών παραγωγής οι οποίοι είναι λιγότερο αποτελεσματικοί ή μη διαθέσιμοι στην χώρα προέλευσης. Τέτοιοι πόροι είναι οι πρώτες ύλες και το ανειδίκευτο ή μερικά ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Στην ουσία με αυτή την επένδυση η επιχείρηση προσπαθεί να μειώσει το σταθερό κόστος παραγωγής της δημιουργώντας παράλληλα μια αμυντική στρατηγική.

· **Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση αποδοτικότητας (rationalized or efficiency seeking):** Οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν τα διάφορα στάδια παραγωγής ενός προϊόντος ή την παραγωγή διαφοροποιημένων προϊόντων σε διαφορετικές χώρες, λαμβάνοντας υπόψιν τις συνθήκες που επικρατούν στις αγορές. Ο σκοπός αυτών των ΑΞΕ είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου περιφερειακού δικτύου το οποίο στοχεύει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των εταιριών και στη μείωση του κόστους.

· **Άμεσες ξένες επενδύσεις προς αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων (strategic asset seeking):** Οι εταιρίες με τη διεθνοποίηση μπορούν να αντιμετωπίσουν και να ενισχύσουν τη θέση τους στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Αυτό μπορεί να πετύχει με την απόκτηση εξειδικευμένων υλικών και άυλων πόρων (προηγμένη τεχνολογία, υψηλά εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό) που διατίθενται στη χώρα υποδοχής. Αυτές οι ΑΞΕ εμφανίζονται κυρίως σε τομές υψηλής τεχνολογίας. Οι ΑΞΕ που πραγματοποιούνται αναζητώντας αποδοτικότητα και στρατηγικούς πόρους είναι οι επιθετικές ΑΞΕ (expansionary) οι οποίες γίνονται για την εκμετάλλευση πλεονεκτημάτων στη χώρα υποδοχής. (Λιάργκοβας, 2007)

1.5 Θεωρίες Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Μικροοικονομικές Προσεγγίσεις

1. Η θεωρία της Βιομηχανικής Οργάνωσης

Οι ΑΞΕ είναι δυνατό να ερμηνευτούν στο πλαίσιο της ευρύτερης γνωστής θεωρίας της βιομηχανικής οργάνωσης. Η ασυμμετρία των επιχειρήσεων την οποία αναφέρει η βιομηχανική οργάνωση, επιφέρει ατέλειες στην αγορά. Δηλαδή, η βιομηχανική οικονομική υποστηρίζει ότι οι αγορές δεν είναι ανταγωνιστικές κι αυτό αυξάνει την ανταγωνιστικότητα μεταξύ των επιχειρήσεων. Τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σχετίζονται με συγκεκριμένες ικανότητες μίας επιχείρησης, όπως δεξιότητες μάρκετινγκ, δεξιότητες διοίκησης, αλλά και πλεονεκτήματα όπως η πρόσβαση σε δίκτυα διανομής, η κατοχύρωση της μάρκας του προϊόντος, κτλ. Είναι πιθανό πολλές επιχειρήσεις να έχουν αποκλειστική πρόσβαση σε πρώτες ύλες, ή και σε χρηματοδότηση. Ένα επιπλέον ενδεχόμενο είναι η ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας στις οποίες κάποιες επιχειρήσεις μπορεί να υπερτερούν έναντι άλλων. Τα

παραπάνω, δημιουργούν ανομοιογένεια στις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε μία αγορά, άρα, πρόκειται για μη ανταγωνιστικές αγορές. Τα παραπάνω ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που κατέχει μία επιχείρηση, μπορούν επιπλέον να θεωρηθούν ως εμπόδια στην αγορά για την είσοδο άλλων επιχειρήσεων, καθώς εκείνες θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους ανάλογα πλεονεκτήματα ώστε να ανταγωνιστούν την υφιστάμενη. Η ασυμμετρία αυτή των επιχειρήσεων μπορεί να παρατηρηθεί ακόμα και μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικής εθνικότητας. Αν μία επιχείρηση από άλλη χώρα διαθέτει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα έναντι επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εγχώρια, τότε είναι πιθανό να προκύψει είσοδος της ξένης επιχείρησης στην εγχώρια αγορά με τη μορφή ΑΞΕ. Είσοδος σε μία ξένη αγορά, είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί και με άλλους τρόπους όπως οι εξαγωγές ή το licensing ή franchising. ΑΞΕ προκύπτει όταν το αναμενόμενο όφελος αυτής είναι μεγαλύτερο από το αναμενόμενο όφελος των άλλων μορφών διεθνοποίησης. Βασική προϋπόθεση ωστόσο για την είσοδο με τη μορφή ΑΞΕ είναι τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που η συγκεκριμένη επιχείρηση κατέχει, να έχουν τη μορφή του δημόσιου αγαθού. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που κατέχει μία επιχείρηση έχουν μία τέτοια μορφή αφού δύναται να μεταφερθούν στη νέα παραγωγική μονάδα και να πραγματοποιήσουν έσοδα χωρίς να είναι απαραίτητο η επιχείρηση να καταβάλει κόστος για τη δημιουργία τους αφού ήδη υφίστανται.

2. Η θεωρία της ενδοεπιχειρησιακής ολοκλήρωσης ή εσωτερικοποίησης

Η θεωρία της ενδοεπιχειρησιακής ολοκλήρωσης ή της εσωτερικοποίησης έχει την απαρχή της στο θεώρημα του Coase πίσω στο 1937. Ο Coase υποστήριξε ότι η λειτουργία μίας επιχείρησης σε μία αγορά επιφέρει κόστος που εκπορεύεται α) από την προσπάθεια για καθορισμό της σωστής τιμής, β) την προσπάθεια καθορισμού των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών σε μία σύμβαση, γ) την αβεβαιότητα όσον αφορά στο κόστος των παραγωγικών συντελεστών μακροχρόνια και δ) στους έμμεσους φόρους. Επομένως, η θεωρία προβλέπει ότι μία επιχείρηση θα μπορεί να αποφύγει αυτό το κόστος αν ολοκληρώνει στο εσωτερικό της μία τέτοια αγορά. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί π.χ. η ανάγκη μίας επιχείρησης για Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D). Σε μία τέτοια περίπτωση, η επιχείρηση θα μπορούσε να συνάψει σύμβαση με ένα εργαστήριο R&D προκειμένου να διεξάγει την έρευνα που επιθυμεί. Ωστόσο, αυτό έχει κόστος που προκύπτει από τα παραπάνω, δηλαδή, να καθοριστούν επακριβώς οι υποχρεώσεις του εργαστηρίου, να καθοριστεί η τιμή των προσφερόμενων αποτελεσμάτων, να πληρωθούν οι έμμεσοι φόροι ενώ ταυτόχρονα υπάρχει και η αβεβαιότητα για τις μελλοντικές τιμές των παραγωγικών συντελεστών που θα χρειαστούν όταν προκύψουν τα αποτελέσματα της έρευνας. Σε αυτή την περίπτωση λοιπόν, ισχυρίζεται η θεωρία της εσωτερικοποίησης, ίσως συμφέρει την επιχείρηση να εσωτερικοποιήσει αυτή τη λειτουργία εντός των δομών

της, να δημιουργήσει δηλαδή δικό της εργαστήριο R&D. Προκειμένου ωστόσο να προκύψει ΑΞΕ, χρειάζεται μία επιπλέον παράμετρος. Αυτή την παράμετρο έρχονται και συμπληρώνουν οι Buckley και Casson το 1976. Συγκεκριμένα, οι συγγραφείς ισχυρίζονται ότι όταν η εσωτερικοποίηση μπορεί να λάβει χώρα εκτός συνόρων τότε υπάρχει κίνητρο για ΑΞΕ. Η τοποθεσία που επιλέγεται σε μία τέτοια περίπτωση σχετίζεται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής. Δηλαδή, η τοποθεσία θα πρέπει να διαθέτει εισροές αναγκαίες για τη χρήση της τεχνολογίας που μεταφέρεται, να υπάρχει επαρκής ζήτηση για τα προϊόντα της επιχείρησης, άρα τα καταναλωτικά πρότυπα αυτής θα πρέπει να είναι παρόμοια με τη χώρα προέλευσης.

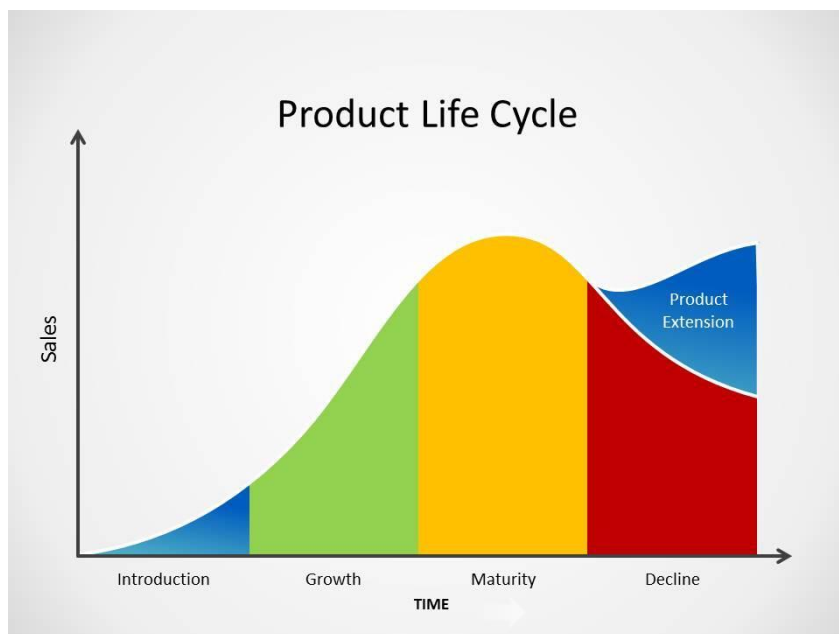
3. Οι νεο-τεχνολογική ερμηνεία του διεθνούς εμπορίου

Αν και οι εξηγήσεις που εμπίπτουν στη νεοτεχνολογική προσέγγιση σχετίζονται με το ευρύτερο πλαίσιο του διεθνούς εμπορίου, στην ουσία εστιάζουν σε μικρο-οικονομικές διαφορές των επιχειρήσεων που οδηγούν σε διασυνοριακό εμπόριο. Η καινοτομία, η ύπαρξη της οποίας δίνει στην επιχείρηση συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι άλλων, αναφέρεται στην ύπαρξη ατελών αγορών (όπως και η θεωρία της βιομηχανικής οργάνωσης). Η ύπαρξη διεθνούς εμπορίου έχει άμεση επιρροή από τις διαφορετικές συναρτήσεις παραγωγής των επιχειρήσεων. Οπότε χώρες με αφθονία φυσικών πόρων είναι δυνατό να προσελκύσουν ΑΞΕ που επιθυμούν να εκμεταλλευτούν αυτή την εισροή σε κάποιο από τα στάδια της παραγωγής τους. Επιπλέον, χώρες με εξειδικευμένη εργασία, είναι προσελκύν και εκείνες ΑΞΕ. Η νεο-τεχνολογική προσέγγιση του διεθνούς εμπορίου δημιουργεί νέους προσδιοριστικούς παράγοντες όπως εξειδικευμένη εργασία, τεχνολογία, φυσικούς πόρους, οικονομίες κλίμακας. Για την πραγματοποίηση ΑΞΕ, απαιτείται η ετερογένεια των αγορών σε ό,τι αφορά τη διαθεσιμότητα των παραγωγικών συντελεστών και τα καταναλωτικά πρότυπα.

4. Η θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος

Η συγκεκριμένη θεωρία ερμηνεύει τις ΑΞΕ ως μία επιλογή της επιχείρησης έναντι εξαγωγών. Θεωρεί ότι εξαγωγές και ΑΞΕ αναφέρονται σε διαφορετικές φάσεις του κύκλου ζωής ενός προϊόντος. Η θεωρία αυτή αναπτύχθηκε από τον Vernon το 1966 παρατηρώντας την Αμερικανική οικονομία. Οι φάσεις ζωής ενός προϊόντος είναι τέσσερις: η εισαγωγή του προϊόντος, η επέκταση, η ωριμότητα και ο θάνατος. Στην

πρώτη φάση η παραγωγή λαμβάνει χώρα στην αγορά στην οποία απευθύνεται το προϊόν η οποία θα πρέπει να είναι υψηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος ώστε να δύναται να απορροφήσει νέα προϊόντα αφενός και αφετέρου υπάρχει διαθεσιμότητα των αναγκαίων εισροών, κεφαλαίου, τεχνολογίας, εξειδικευμένης εργασίας, κτλ.

Πηγή: wholesalesuiteplugin.com

Στη δεύτερη φάση, το προϊόν έχει γίνει ευρέως γνωστό στην αγορά και η ζήτησή του κατά συνέπεια αυξάνεται. Έτσι το προϊόν έχει τυποποιημένη τεχνολογία και υπάρχει η δυνατότητα να αυξηθεί ο όγκος παραγωγής με αποτέλεσμα την επίτευξη οικονομικών κλίμακας. Με δεδομένο ότι το προϊόν έχει γίνει γνωστό, παρατηρείται αύξηση της ζήτησής του από άλλες χώρες. Είναι λοιπόν σε αυτή τη φάση που ο παραγωγός ξεκινάει τις εξαγωγές.

Στην τρίτη φάση το προϊόν ωριμάζει, δηλαδή φτάνει σε ένα κορεσμό όπου η ζήτησή του αγγίζει ένα ορισμένο σημείο πέραν του οποίου δεν μπορεί να αυξηθεί. Ο παραγωγός εστιάζει στο κόστος παραγωγής, προσπαθεί δηλαδή να παράγει τις ζητούμενες ποσότητες με όσο το δυνατό χαμηλότερο κόστος. Άλλες επιχειρήσεις οι οποίες έχουν παρατηρήσει και μελετήσει το προϊόν έχουν προχωρήσει σε παραγωγή αντίστοιχων προϊόντων, ή ίδιων προϊόντων αν αυτά πάψουν να προστατεύονται από πατέντες. Άρα επιτυγχάνεται μείωση των εσόδων του αρχικού παραγωγού ο οποίος αναζητά νέες αγορές. Έτσι οδηγείται στην ανάληψη αυτής της παραγωγικής δραστηριότητας σε κάποια νέα χώρα εφόσον η ξένη αγορά είναι τέτοιου μεγέθους του επιτρέπει οικονομίες κλίμακας αφενός και έχει στη διάθεσή της πιο φθηνούς παραγωγικούς συντελεστές αφετέρου. Τη διαδικασία αυτή ακολουθούν και άλλες επιχειρήσεις προκειμένου να διατηρήσουν ένα μεγάλο ποσοστό των μεριδίων τους στις ξένες αγορές (που διαθέτουν μέσω εξαγωγών).

Στην τελευταία φάση ζωής του προϊόντος, και το προϊόν αλλά και η τεχνολογία του τυποποιούνται εντελώς και οι οικονομίες κλίμακας εξαντλούνται. Οι παραγωγοί αναγκάζονται να διαφοροποιήσουν τα προϊόντα τους, με αύξηση της διαφήμισης ή με αναζήτηση αγορών με φθηνούς παραγωγικούς συντελεστές κυρίως εργασίας για να διατηρήσουν σε χαμηλό επίπεδο την τιμή του προϊόντος και μαζί τις όποιες πωλήσεις τους. Η παραγωγή θα λαμβάνει χώρα αποκλειστικά από τις αγορές αυτές και τυχόν ζήτηση που πιθανώς να υφίσταται ακόμα στην αρχική αγορά θα πραγματοποιείται με εξαγωγές από τη χώρα παραγωγής στη χώρα προέλευσης του παραγωγού. Και σε αυτή τη θεωρία, στη βάση της βρίσκεται το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της τεχνολογίας και της καινοτομίας που κατέχει μία επιχείρηση κάτι που της επιτρέπει να εισάγει νέα προϊόντα. (Κυρκιλής, 2002)

1.6 Μακροοικονομικές Προσεγγίσεις

1. Το νεοκλασικό υπόδειγμα

Σύμφωνα με το νεοκλασικό υπόδειγμα οι αναπτυσσόμενες χώρες λόγω του κεφαλαίου που συσσωρεύεται, διαθέτουν αφθονία κεφαλαίου ενώ οι αναπτυσσόμενες αφθονία σε εργασία. Αυτό πρακτικά σημαίνει χαμηλότερες αποδόσεις του κεφαλαίου, άρα οι επενδυτές αναζητούν ευκαιρίες εκεί όπου οι αποδόσεις είναι μεγαλύτερες. Έτσι, παρατηρούνται ροές κεφαλαίου από τις αναπτυσσόμενες προς τις αναπτυσσόμενες χώρες μέχρις ότου να επέλθει σε ισορροπία η σχετική ποσότητα κεφαλαίου στις δύο χώρες, δηλαδή θα εξισωθεί η τιμή του κεφαλαίου, άρα η απόδοσή του. Στη σύγχρονη εποχή οι ΑΞΕ πραγματοποιούνται σε μεγάλο ποσοστό μεταξύ αναπτυσσόμενων χωρών. Το υπόδειγμα λοιπόν αυτό χαρακτηρίζεται ανεπαρκές σε σχέση με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Επιπλέον, στο πλαίσιο αυτού του υποδείγματος και με δεδομένες τις βασικές του υποθέσεις, η έννοια των ΑΞΕ δεν υφίσταται. Βασική υπόθεση του υποδείγματος είναι η ελεύθερη μεταφορά αγαθών μεταξύ συνόρων όχι όμως και συντελεστών παραγωγής. Στο υπόδειγμα αυτό δεν είναι δυνατό να υπάρχει μεταφορά κεφαλαίου διασυνοριακά. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ΑΞΕ δεν είναι μόνο μεταφορά κεφαλαίου αλλά μία δέσμη παραγωγικών εισροών που περιλαμβάνει τεχνολογία, δεξιότητες διοίκησης, μάρκετινγκ, κτλ. ως έννοια οι ΑΞΕ είναι ανύπαρκτες σε αυτό το θεωρητικό υπόβαθρο.

2. Η νεοκλασική θεωρία του διεθνούς εμπορίου

Ξεκινώντας με τη θεωρία του Ricardo, ο συγγραφέας αποδίδει το διεθνές εμπόριο στην ύπαρξη διαφορών όσον αφορά τη παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής. Επομένως, χώρες με υψηλή παραγωγικότητα του παραγωγικού συντελεστή εργασία εξειδικεύονται σε προϊόντα έντασης εργασίας και χώρες με υψηλή παραγωγικότητα του συντελεστή κεφάλαιο, στην παραγωγή προϊόντων έντασης κεφαλαίου. Στη συνέχεια θα υπάρξει ανταλλαγή των προϊόντων τους έτσι ώστε να καλυφθεί η ζήτησή τους. Μετά τον Ricardo, από τυπώθηκε εξήγηση για την ύπαρξη του διεθνούς εμπορίου και από τους Heckscher, Ohlin και Samuelson. Το υπόδειγμα των τριών συγγραφέων προβλέπει την ύπαρξη διεθνούς εμπορίου ως αποτέλεσμα των διαφορετικών προικοδοτήσεων παραγωγικών συντελεστών μεταξύ των κρατών. Αναφέρεται στις διαφορές των σχετικών αποθεμάτων παραγωγικών συντελεστών επισημαίνοντας ότι χώρες με σχετική αφθονία κεφαλαίου θα εξειδικευτούν σε προϊόντα έντασης κεφαλαίου και αντίστοιχα χώρες με σχετική αφθονία εργασίας θα εξειδικευτούν στην παραγωγή προϊόντων έντασης εργασίας και στη συνέχεια θα κάνουν εμπόριο μεταξύ τους. Έτσι, διαφορές που εντοπίζονται στους παραγωγικούς συντελεστές, αποτελούν κίνητρο για ανάληψη διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας, μέσω διείσδυσης στις ξένες αγορές μέσω εξαγωγών. Επιπλέον θα μπορούσε η διεθνής επιχειρηματικότητα να λάβει και τη μορφή των ΑΞΕ. Όμως, δεν υπάρχει πεδίο ανάληψης ΑΞΕ στο παραπάνω πλαίσιο δεδομένου ότι βασικές υποθέσεις της θεωρίας είναι η ύπαρξη πλήρους ανταγωνισμού και η μη κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής. Το υπόδειγμα αυτό επέκτεινε ο οικονομολόγος Mundell παραθέτοντας δύο υποθέσεις: α) την κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών μεταξύ συνόρων και β) την ύπαρξη εμποδίων εμπορίου όπως δασμοί, ποσοστώσεις, μεταφορικό κόστος κτλ. Καταλήγει υποστηρίζοντας ότι το διεθνές εμπόριο και η κίνηση κεφαλαίου είναι υποκατάστατα. Δηλαδή, εάν σε μία οικονομία η οποία δέχεται εξαγωγές προκειμένου να καλύψει τη ζήτηση για συγκεκριμένα προϊόντα επιβληθεί κάποιο εμπόδιο εμπορίου, τότε υπάρχει μεγάλο κίνητρο να αντικατασταθούν οι εξαγωγές με ΑΞΕ, δηλαδή, με παραγωγή των συγκεκριμένων προϊόντων επιτόπια από τον εξαγωγέα. Σε αυτή την περίπτωση γίνεται λόγος για ΑΞΕ αμυντικού χαρακτήρα. Ακόμα και στην περίπτωση μη ύπαρξης εξαγωγών, κάποιες πολιτικές που ενισχύουν τα εμπόδια εμπορίου μπορούν κινητοποιούν κάποιον ξένο παραγωγό ώστε να αναλάβει παραγωγική δραστηριότητα εκεί προκειμένου να εκμεταλλευτεί ευκαιρίες που θα εμφανιστούν στην προστατευόμενη αγορά. Και σε αυτό το πλαίσιο όμως θα έπρεπε να παρατηρούνται ΑΞΕ μεταξύ χωρών με διαφορετική αφθονία παραγωγικών συντελεστών. Κάτι τέτοιο δεν ισχύει στη σύγχρονη εποχή καθώς καταγράφονται μεγάλες ροές ΑΞΕ μεταξύ χωρών με παρόμοιες σχετικές προικοδοτήσεις/αποθέματα κεφαλαίου και εργασίας. (<https://crisisobs.gr>)

1.7 Παράγοντες Προσέλκυσης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Σύμφωνα με την σχετική βιβλιογραφία υπάρχει ένα πλήθος παραγόντων που επιδρούν στην προσέλκυση ΑΞΕ σε μια χώρα, τους οποίους θα ταξινομήσουμε στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

Μακροοικονομικοί παράγοντες Άμεσων ξένων Επενδύσεων: Οι σημαντικότεροι μακροοικονομικοί παράγοντες σχετίζονται με το μέγεθος της αγοράς, το ρυθμό ανάπτυξης της χώρας υποδοχής, τις τιμές των συντελεστών παραγωγής, τα επιτόκια, την επιχειρηματική κερδοφορία αλλά και τα μέτρα προστασίας των εγχώριων παραγωγικών μονάδων (Dunning 1993, Katrakilidis κ.α. 1997, Apergis κ.α. 2002). Έχει παρατηρηθεί ότι χώρες με μμεγάλη αγορά τείνουν να προσελκύουν περισσότερες ΑΞΕ. Παράλληλα οι υποδομές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε μία επένδυση. Στα πλαίσια αυτά και με βάση την έρευνα των Bellak et al. (2009) οι τηλεπικοινωνίες όπως επίσης και το οδικό και το σιδηροδρομικό δίκτυο μίας χώρας ασκούν μεγάλη επιρροή στην εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων. Έρευνες έχουν δείξει ότι τα μμεγάλα ελλείματα στο ισοζύγιο πληρωμών και φυσικά ο πληθωρισμός έχουν αρνητική επίδραση στις ΑΞΕ ενώ ο πληθωρισμός και η αβεβαιότητα που συνδέεται με αυτόν επηρεάζουν επίσης αρνητικά τις ΑΞΕ.

Μικροοικονομικοί παράγοντες Άμεσων ξένων Επενδύσεων: Προκύπτουν από τη θεωρία της βιομηχανικής οργάνωσης και σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα.

Θεσμικοί και άλλοι παράγοντες Άμεσων ξένων Επενδύσεων: Είναι για παράδειγμα το επίπεδο του ανθρώπινου κεφαλαίου, κίνητρα και ρυθμίσεις σχετικές με τις ΑΞΕ κ.ά.. Παράγοντες δηλαδή οι οποίοι επιδρούν έμμεσα κατά κύριο λόγο σε τυχόν απόφαση για ανάληψη επιχειρηματικής δράσης σε μία ξένη χώρα. Έντονη είναι η σημασία της ικανότητας απορρόφησης και της ύπαρξης ικανού και ποιοτικού ανθρωπίνου κεφαλαίου σε μία ΑΞΕ. Ως παράγοντες πολιτικού και θεσμικού χαρακτήρα οι οποίοι κάνουν πιο ελκυστική μια χώρα προκειμένου να αποτελέσει μια χώρα υποδοχής ΑΞΕ, είναι οι εξής:

- Πολιτική και μακροοικονομική σταθερότητα.
- Διαφάνεια και σταθερότητα του θεσμικού πλαισίου.
- Αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης (αδειοδοτήσεις, δημιουργία εταιριών, άδειες κατασκευής, σύνδεση με διάφορες υπηρεσίες δίκτυα, όχι αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στην υποβολή σχεδίων για κίνητρα, κλπ.).
- Ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων όπως και δυνατότητα επαναπατριsmού κερδών.

- Δρομολόγηση προγραμμάτων ιδιωτικοποίησης και άνοιγμα των δημοσίων αγορών (Λιάργκοβας, 2007)

1.8 Οικονομικές και πολιτικές επιδράσεις των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής και στις χώρες προέλευσης

Οι ΑΞΕ συνδέονται με μια σειρά από θετικές και αρνητικές επιδράσεις, τόσο για τις χώρες υποδοχής, όσο και για τις χώρες προέλευσης. **Στις χώρες υποδοχής, οι σημαντικότερες θετικές επιδράσεις είναι (Κυρκιλής 2010):**

· Η αύξηση των συνολικών επενδύσεων και του υπενδεδυμένου κεφαλαίου, δηλαδή η ενίσχυση της συσσώρευσης κεφαλαίου (Li and Liu 2005). Αυτό είναι εφικτό μέσω της εισαγωγής κεφαλαίων από το εξωτερικό, κάτι επιφέρει βελτίωση στο ισοζύγιο μακροπρόθεσμων κεφαλαίων και μειώνει την ανάγκη της εθνικής αποταμίευσης. Σε χώρες με χαμηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ, η εισαγωγή κεφαλαίων έχει μεγάλη σημασία ώστε να μπορέσουν να αναπτυχθούν. Η επανεπένδυση των κερδών των θυγατρικών πολυεθνικών δημιουργεί αύξηση στη συνολική εθνική αποταμίευση αλλά και το σχηματισμό παγίου κεφαλαίου.

· Η παραγωγή, η απασχόληση και γενικά το ΑΕΠ αυξάνονται στη χώρα υποδοχής. Κάτι τέτοιο επιτυγχάνεται με τους εξής τρόπους (Balasubramanyan et al 1999, Borensztein et al 1998, De Mello 1999): Αρχικά με τις επενδύσεις μέσω της απασχόλησης και αξιοποίησης τοπικών εισροών εκλύονται πολλαπλά οφέλη για την τοπική οικονομία. Έπειτα, μετά την έναρξη λειτουργίας της νέας επένδυσης η παραγωγή αυξάνεται όπως επίσης και τα τοπικά εισοδήματα και τίθενται σε κίνηση νέοι πολλαπλασιαστές παραγωγής και εισοδήματος. Όσο μεγαλύτερο είναι το πλήθος των τοπικών εισροών που χρησιμοποιούνται στη νέα επένδυση, τόσο πιο μεγάλα διαμορφώνονται και τα οφέλη για την τοπική οικονομία.

· Όσο η παραγωγή και οι επενδύσεις των άλλων επιχειρήσεων αυξάνονται, συνδέονται με τη νέα ΑΞΕ. Οι διασυνδέσεις της ΑΞΕ με τις εγχώριες επιχειρήσεις μπορεί να είναι πρωθύστερες (forward linkages) ή μεταγενέστερες (backward linkages). Όσο πιο έντονη είναι η διασύνδεση με τις τοπικές επιχειρήσεις, τόσο εντονότερη αποδεικνύεται η αναπτυξιακή επίδραση των ΑΞΕ (Apergis et al 2006).

· Η ανάπτυξη της απασχόλησης και η αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού. Οι επιδράσεις στην απασχόληση μπορεί να είναι άμεσες ή έμμεσες. Με τη μεταφορά

τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, είναι εφικτή η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και της παραγωγικότητας του εγχώριου ανθρώπινου δυναμικού. Εκτός από αυτό, εντοπίζεται και αύξηση της παραγωγικότητας και των εισοδημάτων των εργαζομένων. Οι εργαζόμενοι σε πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν υψηλότερες οικονομικές απολαβές, σε σχέση με τους εργαζόμενους σε εγχώριες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου, όπως επίσης και καλύτερες συνθήκες εργασίας (OECD 2008).

- Η καινοτομία στη χώρα υποδοχής βελτιώνεται και αναβαθμίζεται τεχνολογικά, μέσω της μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας από το εξωτερικό, αλλά και από την εγχώρια ανάπτυξη δραστηριοτήτων Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ). Αυτό εντοπίζεται κυρίως στις περιπτώσεις των μεγάλων βιομηχανικών επενδύσεων σε κλάδους αιχμής (π.χ. χημικών, φαρμακευτικών, βιοτεχνολογικών ή αγροδιατροφικών προϊόντων, προϊόντων της πληροφορικής, των επικοινωνιών, των μηχανών, των οχημάτων, των υλικών, της ενέργειας κ.α.)

- Η αύξηση των εσόδων του δημόσιου τομέα μέσω της φορολογίας κεφαλαίου, κερδών και έμμεσων φόρων και τελών.

- Η ενδυνάμωση της εξωστρέφειας της οικονομίας της χώρας υποδοχής, σε περίπτωση που μια ΑΞΕ προκαλεί αύξηση των εξαγωγών και εντάσσει την παραγωγή της χώρας υποδοχής σε διεθνείς αλυσίδες προστιθέμενης αξίας.

- Η βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε περίπτωση που η ΞΑΕ οδηγεί σε αύξηση των εξαγωγών, στη μείωση εισροών ενδιάμεσων προϊόντων και πρώτων υλών ή σε υποκατάσταση των εισαγωγών μέσω νέας τοπικής παραγωγής.

- Ο εσωτερικός ανταγωνισμός ενισχύεται με την εμφάνιση μιας νέας επιχείρησης. Όσο πιο κλειστή είναι η εσωτερική αγορά και όσο μεγαλύτερη η συγκέντρωση του κλάδου σε λίγες εγχώριες επιχειρήσεις, τόσο μεγαλύτερα αναμένεται να είναι τα οφέλη από τον νέο ανταγωνισμό.

- Η διάσωση εγχώριων επιχειρήσεων, όταν πρόκειται για εξαγορά μέσω ΑΞΕ μιας προβληματικής εγχώριας επιχείρησης. Παράλληλα, σε περίπτωση εξαγοράς και αναβάθμισης μιας εγχώριας επιχείρησης είναι πιθανό να δημιουργηθούν σημαντικά οφέλη για την τοπική οικονομία. Μέσω των ΑΞΕ βελτιώνεται η παραγωγική για την αύξηση του ΑΕΠ καθώς και το επίπεδο ευημερίας της χώρας υποδοχής. Αυτός είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο όλες οι χώρες είναι ανταγωνιστικές για την προσέλκυση ξένων επενδυτικών κεφαλαίων. Όσο υψηλότερες είναι οι ΑΞΕ σε παραγωγικούς τομείς τόσο περισσότερες είναι οι νέες ΑΞΕ που αξιοποιούν εγχώριες εισροές, και φυσικά τόσο μεγαλύτερα και τα αναπτυξιακά οφέλη για τη χώρα υποδοχής.

Έχουν όμως διαπιστωθεί και ορισμένες αρνητικές επιδράσεις των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής, όπως είναι:

- Η μείωση του εγχώριου ανταγωνισμού σε περίπτωση προσαπόκτησης από μία θυγατρική μονοπωλιακής ή δεσπόζουσας θέσης στην αγορά της χώρας υποδοχής με αρνητικές συνέπειες για τους καταναλωτές, τους προμηθευτές, τις νεοεισερχόμενες ή/και τις υφιστάμενες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις.
- Σε περίπτωση υποκατάστασης εγχώριων εισροών από εισαγόμενες, επηρεάζεται αρνητικά το ισοζύγιο πληρωμών.
- Η απόκτηση μέσω εξαγοράς και στη συνέχεια το οριστικό κλείσιμο μιας εγχώριας επιχείρησης αλλά και η αύξηση των εισαγωγών από την μητρική ή άλλες θυγατρικές της αλλοδαπής.
- Η μείωση της απασχόλησης λόγω νέων επενδύσεων έντασης κεφαλαίου ή εξορθολογισμού της επιχείρησης.
- Η αποφυγή της φορολογίας και η μείωση των φορολογικών εσόδων της χώρας υποδοχής όταν τα κέρδη μεταφέρονται σε άλλες χώρες, ώστε αυτά να φορολογηθούν με χαμηλούς ή σχεδόν ανύπαρκτους φορολογικούς συντελεστές.
- Η εφαρμογή παράνομων πρακτικών και η διαφθορά σε περίπτωση προσπάθειας απόκτησης πλεονεκτημάτων μέσω δωροδοκιών ή άλλων ανταλλαγμάτων. Όταν η οικονομική και πολιτική ισχύς μιας πολυεθνικής στη χώρα υποδοχής είναι υψηλή, υπάρχει κίνδυνος προσπάθειας επηρεασμού στη λήψη αποφάσεων. (Κυρκιλής, 2002)

Οι επιδράσεις για τις χώρες προέλευσης δύνανται με τη σειρά τους να είναι θετικές ή αρνητικές.

Στις θετικές συμπεριλαμβάνονται:

- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των εγχώριων επιχειρήσεων.
- Η αύξηση της συνολικής παραγωγής, των πωλήσεων, των κερδών και των μερισμάτων των μητρικών επιχειρήσεων.
- Η βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών εφόσον οι θυγατρικές αυξάνουν τις εισαγωγές τους από τις χώρες προέλευσης.
- Η μείωση των μεταναστευτικών ρευμάτων μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας στο εξωτερικό.
- Η αύξηση των φορολογικών εσόδων σε περίπτωση επαναπατριsmού των κερδών στη χώρα προέλευσης.
- Η αύξηση της εξάρτησης των χωρών υποδοχής ΑΞΕ από τις χώρες προέλευσης.

Ως αρνητικές επιδράσεις στη χώρα προέλευσης δύνανται να προκύψουν:

- Η μεταφορά των οικονομικών δραστηριοτήτων στο εξωτερικό με αρνητικές συνέπειες για την εγχώρια παραγωγή, απασχόληση και ανάπτυξη.
- Η αρνητική πορεία του ισοζυγίου κεφαλαίων ή/και του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.
- Η απώλεια τεχνολογικών πλεονεκτημάτων.

1.9 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του τόπου εγκατάστασης και την προσέλκυση ΑΞΕ.

Παράγοντες που είτε είναι δεδομένοι και στατικοί (π.χ. ύπαρξη φυσικών πόρων σε μια χώρα, γεωγραφική θέση), είτε παράγοντες που αποτελούν αντικείμενο της ενεργητικής πολιτικής μιας χώρας (π.χ. πολιτική και μακροοικονομική σταθερότητα, κίνητρα). Η αποτύπωση των προσδιοριστικών παραγόντων του τόπου επιλογής των ΑΞΕ θα συντελέσει στην αξιολόγηση αυτών στην περίπτωση της Ελλάδας.

Από τη σχετική επιστημονική έρευνα και τις σχετικές εμπειρικές μελέτες προκύπτει ότι οι σημαντικότεροι παράγοντες για την επιλογή του τόπου (χώρας) εγκατάστασης μιας ΑΞΕ είναι:

- Η πολιτική, κοινωνική και μακροοικονομική σταθερότητα της χώρας υποδοχής (Haksoo 2010, Kolstad, I. and Villanger, E. 2004, Alguacil et al 2010). Καμία πολυεθνική δεν αναλαμβάνει ρίσκο ώστε να επενδύσει σε χώρες με υψηλό πολιτικό και οικονομικό κίνδυνο. Τέτοιοι κίνδυνοι είναι για παράδειγμα οι πόλεμοι, οι εσωτερικές πολιτικές και κοινωνικές συγκρούσεις, η κυβερνητική αστάθεια κ.α. Στους μακροοικονομικούς κινδύνους εντοπίζεται ο υψηλός πληθωρισμός, η υπερχρέωση του δημοσίου, τα διαχρονικά υψηλά ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, η έντονη οικονομική ύφεση κ.α. Προκειμένου μια πολυεθνική να αναλάβει επενδυτικό κίνδυνο σε μία άλλη χώρα, ένα σταθερό και προβλέψιμο πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον είναι βασικό προαπαιτούμενο.
- Το γενικό επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον των χωρών υποδοχής (Hornberger et al 2011). Το περιβάλλον αυτό διαμορφώνεται από τη φορολογική πολιτική, τους εργασιακούς θεσμούς, τη γραφειοκρατία, το χωροταξικό καθεστώς

κ.α. Ένα φιλελεύθερο εσωτερικό οικονομικό περιβάλλον κάνει πιο βαθιά την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, σε αντίθεση με ένα εχθρικό περιβάλλον με έντονη τη κρατική παρέμβαση και τους περιορισμούς της επιχειρηματικής δράσης.

Ρυθμιστικά εμπόδια, τα οποία αποθαρρύνουν την εισροή ξένων επενδύσεων σε μια χώρα είναι τα εξής:

- Οικονομικοί κλάδοι, στους οποίους δεν μπορούν να επενδύσουν ξένες επιχειρήσεις ή γενικά ιδιωτικές επιχειρήσεις
- Ορισμός ανώτατου αριθμού ξένων επιχειρήσεων σε έναν τομέα (ανώτατος αριθμός αδειών)
- Ορισμός κατώτατου κεφαλαίου προκειμένου να γίνει μια ξένη επένδυση
- Καθυστερήσεις στους ελέγχους και στις αδειοδοτήσεις ξένων επενδύσεων
- Περιορισμοί στην επιλογή νομικής μορφής ξένων επιχειρήσεων
- Περιορισμοί στην επιλογή τόπου εγκατάστασης εντός της χώρας υποδοχής
- Περιορισμοί στην εισαγωγή ορισμένων συντελεστών παραγωγής
- Υψηλά τέλη και υψηλοί φόροι ίδρυσης και εγκατάστασης μιας ξένης επιχείρησης
- Απαγόρευση ή όρια στην απασχόληση αλλοδαπού προσωπικού
- Περιορισμοί ή αποκλεισμοί στη συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς έργων και προμηθειών
- Ελάχιστες απαιτήσεις και προδιαγραφές για εγχώρια απασχόληση, για χρήση εγχώριων εισροών, για κατάρτιση προσωπικού, για συναλλαγματικά έσοδα, για εισαγωγές-εξαγωγές κ.α.
- Περιορισμοί στην πρόσβαση σε εγχώριες εισροές, σε τοπικά δίκτυα και υπηρεσίες
- Περιορισμοί στην πρόσβαση σε εγχώρια κεφάλαια, στο χρηματιστήριο, στην αγορά συναλλάγματος, στον επαναπατρισμό κερδών κ.α.
- Αποκλεισμός από ορισμένες πληροφορίες · Ειδικοί περιορισμοί για επενδύσεις σε συγκεκριμένους κλάδους (π.χ. τράπεζες, τηλεπικοινωνίες κ.α.)
- Περιορισμοί στη διαφήμιση
- Δυνατότητα κρατικοποίησης ή αναγκαστικής αλλαγής ιδιοκτησιακού καθεστώτος

- Ανώτατο ποσοστό συμμετοχής της ξένης εταιρείας στο κεφάλαιο και στον έλεγχο της εγχώριας επιχείρησης (π.χ. 495)
- Κατώτατο ποσοστό εθνικής συμμετοχής (50%)
- Περιορισμοί στη χρήση ξένων δανείων ή εγχώριων
- Περιορισμοί στη μεταβίβαση μετοχών ή άλλων περιουσιακών στοιχείων
- Περιορισμοί στην κατανομή κερδών και μερισμάτων
- Περιορισμοί στην εθνικότητα του μανάτζμεντ
- Υποχρεωτικοί Διορισμοί στο Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) μελών από την κυβέρνηση της χώρας υποδοχής ή έγκριση από αυτή αποφάσεων του ΔΣ
- Βέτο στις αποφάσεις του ΔΣ από την κυβέρνηση
- Περιορισμοί στη μεταβίβαση ακινήτων ή στην απόκτηση νέων
- Περιορισμοί στην απόκτηση ή αξιοποίηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας
- Η ύπαρξη αναπτυγμένων υποδομών και δικτύων, καθώς και οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρήσεων (Bellak et al 2009). Οι μεταφορικές και επικοινωνιακές υποδομές, τα δίκτυα ενέργειας, η ύπαρξη βιομηχανικών περιοχών για την εγκατάσταση επιχειρήσεων, η ποιότητα του περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών υποδομών κ.α. επηρεάζουν θετικά την επενδύσεων. Ελλείψεις στα παραπάνω συνιστούν εμπόδια στην προσέλκυσή τους.
- Οι διακρατικές συμφωνίες για την προστασία των επενδύσεων και για την αποφυγή διπλής φορολογίας, είναι το ελάχιστο θεσμικό πλαίσιο που οφείλει να διαμορφωθεί μεταξύ χωρών προέλευσης και χωρών υποδοχής προκειμένου να υπάρξουν ΞΑΕ μεταξύ τους.
- Η ύπαρξη του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού. Η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού καθορίζεται τόσο από το επίπεδο εκπαίδευσης και τις δεξιότητές του, όσο και από το ήθος εργασίας που το χαρακτηρίζει.
- Η ανάπτυξη των εσωτερικών αγορών χρήματος και κεφαλαίου. Όσο πιο αναπτυγμένο και βαθύ είναι το εσωτερικό χρηματοπιστωτικό σύστημα (π.χ. τραπεζικό σύστημα, επενδυτικές τράπεζες, χρηματιστήριο) τόσο ευκολότερη καθίσταται η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων.
- Οι ιδιωτικοποιήσεις δύνανται να προσελκύσουν ΑΞΕ και να οδηγήσουν στον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας προβληματικών κρατικών επιχειρήσεων. Επίσης, το άνοιγμα των κρατικά ελεγχόμενων αγορών δύνανται να

προσφέρει νέες επενδυτικές ευκαιρίες, ενώ συγχρόνως σηματοδοτεί και μια βελτίωση του εσωτερικού επενδυτικού περιβάλλοντος.

- Το καθεστώς του εξωτερικού εμπορίου. Χώρες με φιλελεύθερο εμπορικό καθεστώς, που επιτρέπουν τις ελεύθερες εισαγωγές και εξαγωγές και, συνεπώς, τη διεθνή επιχειρηματική δράση, είναι αναμενόμενο να προσελκύουν περισσότερες ΑΞΕ.

- Το μέγεθος της εσωτερικής αγοράς μιας χώρας υποδοχής είναι σημαντικός προσδιοριστικός παράγων, όταν πρόκειται για επενδύσεις που στοχεύουν στην παραγωγή και διάθεση στην εσωτερική αγορά αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. τράπεζες, ασφάλειες, εμπόριο, βιομηχανία).

- Το σύστημα οικονομικών και θεσμικών κινήτρων για την προσέλκυση ΑΞΕ που προσφέρει μια χώρα υποδοχής, όπως είναι οι επιχορηγήσεις του κεφαλαίου, οι επιδοτήσεις επιτοκίου για δάνεια, οι φορολογικές διευκολύνσεις κ.α.

Δημοσιονομικά και Χρηματοοικονομικά Κίνητρα για την προσέλκυση ΑΞΕ

- Μείωση ή απαλλαγή φορολογίας κεφαλαίου
- Μείωση ή κατάργηση στη φορολογία κερδών και μερισμάτων
- Μείωση χρόνου αποσβέσεων
- Μεταφορά ζημιών στα επόμενα έτη
- Απαλλαγή ή μείωση φορολογίας για επανεπένδυση κερδών
- Απαλλαγή ή μείωση επιβαρύνσεων
- Επιχορηγήσεις στο κεφάλαιο της επένδυσης
- Επιδότηση επιτοκίου
- Δανειακές εγγυήσεις
- Παροχή κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου
- Άτοκα κρατικά δάνεια
- Εγγυήσεις για συναλλαγματικό κίνδυνο
- Παροχή συναλλάγματος σε χαμηλότερη τιμή για εισαγωγές ή σε υψηλότερη για εξαγωγές (διπλές ισοτιμίες)
- Εξαγωγικές εγγυήσεις

- Επιδότηση των εργαζομένων
- Κατάρτιση των εργαζομένων
- Παροχή χώρων εγκατάστασης δωρεάν ή με χαμηλό κόστος
- Παροχή κρατικών υπηρεσιών (π.χ. ενέργεια) με χαμηλό κόστος
- Κατασκευή από το κράτος υποδοχής υποδομών εξυπηρέτησης
- Άμεση διεκπεραίωση όλων των υποθέσεων (π.χ. one stop shops, fast tracks) επαναπατριζόμενα κέρδη και κεφάλαια
- Μείωση ή κατάργηση κοινωνικών εισφορών
- Μείωση φορολογικής επιβάρυνσης για εισροές, προσωπικό, διαφήμιση κ.α.
- Χαμηλοί συντελεστές φορολογίας για εγχώριες εισροές
- Μείωση ή κατάργηση δασμών για εισαγωγές ή εξαγωγές
- Επιδότηση της ασφάλισης ή /και του μεταφορικού κόστους για εξαγωγές
- Η ύπαρξη επαρκών και εκμεταλλεύσιμων φυσικών πόρων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για ορισμένες ΑΞΕ
- Η ύπαρξη υψηλών προδιαγραφών δομών και υποδομών (π.χ. τεχνοπόλεις, τεχνολογικά πάρκα, θερμοκοιτίδες, ερευνητικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια), καθώς και σημαντικού αριθμού ερευνητών σε μια χώρα αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την προσέλκυση επενδύσεων σε κλάδους τεχνολογικής αιχμής και έντασης γνώσης και τεχνολογίας.
- Η γεωγραφική θέση μιας χώρας. Μια χώρα η οποία έχει ευνοϊκή γεωγραφική θέση για τη διακίνηση εμπορευμάτων είναι πιθανό να προσελκύσει ΑΞΕ στους κλάδους του διαμετακομιστικού εμπορίου και των ναυτιλιακών υπηρεσιών. Το ίδιο ισχύει σε περίπτωση που μια χώρα αποτελεί κόμβο διεθνών ενεργειακών δικτύων. Επίσης, χώρες με ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον δύνανται να προσελκύσουν επενδύσεις παραγωγής και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση όμορων χωρών.
- Η προϋπαρξη σημαντικού αποθέματος ΑΞΕ και η εγκατάσταση σε μια χώρα μεγάλων πολυεθνικών είναι ένα μέσο για τη λήψη πληροφοριών από προηγούμενες ξένες επενδύσεις, έτσι ώστε να περιοριστεί το ρίσκο της, αλλά και «κράχτης» για την προσέλκυση νέων διεθνών επενδυτών.
- Η στάση του εγχώριου πληθυσμού έναντι της επιχειρηματικότητας και των ξένων επενδυτών διαδραματίζει, επίσης, σημαντικό ρόλο. Χώρες με πληθυσμό φιλικό προς την επιχειρηματικότητα, βελτιώνουν τις συνολικές συνθήκες υποδοχής ΑΞΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

2.1 Κύπρος – Γενικές πληροφορίες

Η Κύπρος, επίσημα Κυπριακή Δημοκρατία ή Δημοκρατία της Κύπρου, όπως αναφέρεται στο Σύνταγμα, είναι ανεξάρτητο νησιωτικό κράτος της ανατολικής Μεσογείου και το τρίτο μεγαλύτερο σε πληθυσμό και έκταση στην Μεσόγειο. Βρίσκεται γεωγραφικά νοτίως της Τουρκίας, δυτικά του Λιβάνου και της Συρίας, βορειοδυτικά του Ισραήλ, βορείως της Αιγύπτου και νοτιοανατολικά της Ελλάδας.

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει εκ του νόμου κυριαρχία σε ολόκληρο το νησί, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, συμπεριλαμβανομένου της Αποκλειστικής Οικονομικής της Ζώνης (ΑΟΖ). Ωστόσο, το νησί εκ των πραγμάτων διοικείται από δύο κύρια μέρη. Την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία ελέγχει περίπου το 58% της έκτασης του νησιού και την ούτω καλούμενη "Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου" (37% του νησιού), η οποία προέκυψε ύστερα από την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο, το 1974 και αποτελεί υποτελή κατοχική διοίκηση του Τουρκικού κράτους. Περίπου το 5% του νησιού καταλαμβάνεται από τον ΟΗΕ (Πράσινη Γραμμή) και από το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο διατηρεί τις περιοχές κυρίαρχων βάσεων Ακρωτηρίου και Δεκέλειας. Το διεθνές δίκαιο και ο ΟΗΕ θεωρεί το βόρειο τμήμα του νησιού υπό κατοχή των τουρκικών στρατευμάτων και η ανακήρυξη ανεξαρτησίας της θεωρείται παράβαση του καταστατικού χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Η Κύπρος έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 και της Ευρωζώνης το 2008. Θεωρείται ανεπτυγμένη χώρα, με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και πολύ υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης, ενώ αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τουριστικούς προορισμούς στη Μεσόγειο. (Λιάργκοβας, 2007)

Οικονομία της χώρας

Το κατά κεφαλήν εισόδημά της Κύπρου είναι €1000. Η χώρα έχει υιοθετήσει για νόμισμά της το ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 2008. Παράλληλα στην Κύπρο υπάρχουν 250 λατομεία από τα οποία εξορύσσεται γύψος, φαιόχωμα, αμμοχάλικο, πετρώματα, χαλκοπυρίτης, σιδηροπυρίτης, χρωμίτης, αμίαντος, μπεντονίτης και χαλκός. Η χώρα έχει τεράστιες δυνατότητες προκειμένου να αξιοποιήσει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Το οδικό δίκτυο είναι αρκετά πυκνό ενώ σε όλες σχεδόν τις μεγάλες πόλεις, υπάρχουν αεροδρόμια. Η οδήγηση γίνεται στα αριστερά. Η Κύπρος προσελκύει περίπου πάνω από 2,4 εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο. Ιστορικά η Κυπριακή Οικονομία χαρακτηρίζεται από σημαντικό βαθμό ανάπτυξης, τα τελευταία 50

χρόνια υψηλότερο από όλες τις χώρες της περιοχής και γενικά της ανατολικής Μεσογείου. Η εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο, παρόλο που ήταν μεγάλο πλήγμα, δεν κατάφερε να ανακόψει την ανοδική πορεία του νησιού που στηρίζεται κυρίως στις υπηρεσίες (τουρισμό, ναυτιλία, χρηματοοικονομικά). (el.wikipedia.org)

2.2 Οικονομικό Περιβάλλον της Κύπρου

Κατά τη διάρκεια των εξήντα χρόνων από την ανεξαρτησία του νησιού το 1960, η Κύπρος έχει μεταλλαχθεί με το χρόνο από μία κύριο λόγο κλειστή οικονομία, που στηριζόταν στη γεωργία και την εξόρυξη μεταλλευμάτων, σε μία οικονομία παροχής υπηρεσιών, η οποία εστιάζεται στις εξαγωγές. Μεγάλο ποσοστό της αλλαγής αυτής οφείλεται στο άνοιγμα της οικονομίας.

Μετά την ανεξαρτησία, και για το περισσότερο διάστημα που ακολούθησε, η κυπριακή οικονομία έχει επιδείξει αξιοσημείωτη πορεία. Πορεία η οποία έχει αντιμετωπίσει και επιλύσει σοβαρά εξωτερικά προβλήματα αλλά και εκμεταλλευθεί μία σειρά από ευκαιρίες. Κινητήριος μοχλός υπήρξε η ευελιξία της, και η ετοιμότητα της να ανταποκριθεί στις τάσεις των διεθνών αγορών καθώς και η επιτυχημένη συνεργασία μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Η κυβέρνηση επένδυσε σε υποδομές απαραίτητες για την ανάπτυξη, ενώ ο ιδιωτικός τομέας εκμεταλλεύτηκε εξωγενείς ευκαιρίες. Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 επηρέασε την κυπριακή οικονομία. Έβαλε φρένο στην αναπτυξιακή πορεία, δημιουργώντας ιδιαίτερο πλήγμα στους τομείς των κατασκευών και του τουρισμού. Στη συνέχεια, και όσο η οικονομική κατάσταση χειρότερεψε παγκοσμίως με το δεύτερο κύμα κρίσης, ο τραπεζικός κλάδος της Κύπρου κατέρρευσε.

Οι πιο σημαντικοί εμπορικοί εταίροι της Κύπρου είναι τα κράτη μέλη της ΕΕ, και ιδιαίτερα η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία και η Ρωσία.

Η οικονομία της Κύπρου ουσιαστικά χαρακτηρίζεται ως μικρή, ανοικτή και δυναμική, με τον τομέα των υπηρεσιών να αποτελεί την κινητήρια δύναμή της. Ο τομέας όμως των υπηρεσιών είναι εκείνος που αναπτύσσεται ραγδαία με την συνεισφορά του στο ΑΕΠ του 2017 να ξεπερνά το 80%.

Ο ιδιωτικός τομέας, αποτελούμενος κυρίως από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έχει πρωτεύοντα ρόλο στη παραγωγική διαδικασία. Αντίθετα, το κράτος υποστηρίζει τον ιδιωτικό τομέα και ρυθμίζει την εποπτεία των αγορών, προκειμένου να διατηρηθούν οι συνθήκες σταθερότητας και ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Η διαμόρφωση του νησιού σε ένα σημαντικό διεθνές επιχειρηματικό και ναυτιλιακό κέντρο, οφείλεται σε κάποια συγκριτικά πλεονεκτήματα, τα οποία

ενδεικτικά αναφέρονται παρακάτω:

- Κράτος Μέλος της ΕΕ και της Ευρωζώνης
- Στρατηγική τοποθεσία για επιχειρηματικές δραστηριότητες στο σταυροδρόμι της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και Αφρικής
- Διάθεση ενός εύρους χρηματοοικονομικών και επιχειρηματικών υπηρεσιών σε επίπεδα διεθνούς ποιότητας – νομικές, φορολογικές, λογιστικές, επενδυτικές και μεσιτικές υπηρεσίες
- Ενεργό Χρηματιστήριο και ισχυρή Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς
- Ανθρώπινο δυναμικό ψηλού μορφωτικού επιπέδου, προσοντούχο και πολύγλωσσο
- Σταθερό και ευχάριστο επιχειρηματικό περιβάλλον, συνοδευόμενο από απλές διοικητικές διαδικασίες
- Χαμηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας νέων επιχειρήσεων
- Προηγμένο δίκτυο μεταφορών και επικοινωνιών
- Διεθνούς φήμης ναυτιλιακό κέντρο
- Αποτελεσματικό, σύγχρονο και απλό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Πηγή: www.rodiki.gr

Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2013 δημιούργησε ανεπανόρθωτο πρόβλημα στην κυπριακή οικονομία, αλλά και μια σειρά αλυσιδωτών επιπτώσεων σε όλους τους τομείς. Προβλήματα όπως φτώχεια, ανεργία και μεταπτώσεις στην ψυχολογία του κόσμου έκαναν έντονη την εμφάνιση τους. Εφαρμόστηκαν σκληρά μέτρα λιτότητας και μεταρρυθμίσεις, αλλά παρόλα αυτά η Κύπρος κατάφερε μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα να αφήσει πίσω της την οικονομική ύφεση. Τα

πρώτα σημάδια ανάκαμψης εμφανίστηκαν το 2015 και συνεχίστηκαν τα επόμενα έτη, με ρυθμό ανάπτυξης κοντά στο 4% το 2017.

Η ανάκαμψη της οικονομίας οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στα διάφορα ρυθμιστικά μέτρα που εφαρμόστηκαν, μέτρα για παράδειγμα φορολογικά που λειτούργησαν θετικά προς την εξισορρόπηση της οικονομίας. Ο τουρισμός, οι κατασκευές, η ναυτιλία και οι επαγγελματικές υπηρεσίες εμφάνισαν τα μεγαλύτερα και τα πιο έντονα σημάδια ανάκαμψης.

Ο τουρισμός συγκεκριμένα είχε μια σταθερή ανάπτυξη την τελευταία διετία και αυτό δεν οφείλεται μόνο στον φόβο που κυριαρχεί για πιθανές τρομοκρατικές επιθέσεις σε γειτονικές χώρες, αλλά και στην εξέλιξη του τουριστικού προϊόντος. Ο τουρισμός αποτελούσε βασικό πυλώνα της κυπριακής οικονομίας και του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ). Οι προσπάθειες για αναβάθμιση του πρέπει να είναι στοχευμένες και συνεχείς.

Ο κλάδος των κατασκευών είχε εξίσου θετική εξέλιξη. Με στόχο την απόκτηση της κυπριακής υπηκοότητας και φυσικά της ελεύθερης μετακίνησης εντός ΕΕ, οι ξένοι επενδυτές προχώρησαν σε νέες επενδύσεις ακινήτων. Παράλληλα, η κατάργηση του φόρου ακίνητης ιδιοκτησίας και η μείωση των μεταβιβαστικών τελών βοήθησαν με τη σειρά τους στην ανάληψη νέων κατασκευαστικών έργων. Ειδικότερα ακίνητα τα οποία ήταν διαθέσιμα προς ενοικίαση, ξαφνικά εμφάνισαν μεγάλη ζήτηση διότι όλο και περισσότερες ξένες εταιρείες επιλέγουν ως φορολογική έδρα τους την Κύπρο στοχεύοντας να δημιουργήσουν τις βάσεις για μόνιμη εγκατάσταση. Η αυξητική τάση στην ζήτηση ακινήτων προς ενοικίαση είναι και αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης, λαμβάνοντας υπόψη αφού τα περισσότερα νεαρά ζευγάρια προτιμούν την ενοικίαση ακινήτου παρά την αγορά ή την ανέγερση.

Σε ό,τι έχει να κάνει με τον τομέα των επαγγελματικών υπηρεσιών, υπηρεσίες όπως λογιστικές, ελεγκτικές, φορολογικές κλπ, γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη, γεγονός που στην προώθηση του νησιού ως χρηματοοικονομικό και επενδυτικό κέντρο.

Δε πρέπει να ξεχνάμε πως με την ανακάλυψη αποθεμάτων φυσικού αερίου στην ΑΟΖ της Κύπρου, ο κλάδος της ενέργειας θα αναβαθμιστεί εκ νέου. Το νησί αποσκοπεί στο να γίνει ενεργειακός κόμβος της Ανατολικής Μεσογείου και το φυσικό αέριο είναι ικανό να εκπληρώσει τον στόχο αυτόν. Η προσέλκυση και ενασχόληση εταιρειών κολοσσών στις έρευνες βοηθά σημαντικά στην επίτευξη του στόχου αυτού.

Χωρίς κανένας να μπορεί να αμφισβητήσει πως η κυπριακή οικονομία έχει επιδείξει μεγάλες αντοχές, η αλήθεια είναι πως τα προβλήματα που σχετίζονται με αυτή, συνεχίζουν να κάνουν την εμφάνισή τους. Το υψηλό επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων και εφαρμογή διαφόρων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων παραμένουν προτεραιότητες της κυβέρνησης. Ένας κατάλληλος και ορθός στρατηγικός σχεδιασμός είναι απαραίτητος ειδικότερα σε εποχές που

οι πιέσεις από τους τραπεζικούς μηχανισμούς είναι μεγάλες. (<https://avant-garde.com.cy/opinion-works/kipriaki-oikonomia-apo-tin-krisi-mexri-simera>)

2.3 Κύπρος και European Stability Mechanism

Η Κύπρος σχεδιάζει να προχωρήσει σε προσφυγή στον ESM για να καλύψει τις έκτακτες δαπάνες που αφορούν τον κορονοϊό. Είναι η πρώτη χώρα της ΕΕ που σκοπεύει να αξιοποιήσει την ειδική χρηματοδότηση του ESM.

Το πρόγραμμα του ESM υπό τον τίτλο Pandemic Crisis Support, θα εφαρμοστεί άμεσα σύμφωνα με το σχέδιο της κυπριακής κυβέρνησης, εέτσι ώστε να αξιοποιηθεί η χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας.

Η Κύπρος υπολογίζεται να αντλήσει 400 εκατομμύρια ευρώ, ποσό το οποίο ισούται με το 2% του ΑΕΠ της χώρας κατά το έτος 2019. Το δάνειο θα έχει περιθώριο αποπληρωμής τα 10 έτη και το επιτόκιο θα είναι εξαιρετικά χαμηλό.

Για να καλύψει τις αυξημένες δαπάνες για τη διαχείριση της κρίσης του κορονοϊού, η Κύπρος ενέκρινε στα μέσα Μαρτίου συμπληρωματικό προϋπολογισμό αποκλειστικά για την υγεία ύψους 100 εκατ. ευρώ. (<https://www.skai.gr/news/finance/etoimi-gia-koronodaneio-i-kypros>)

Το οικονομικό κλίμα εμφάνισε μια υποχώρηση τον Μάρτιο 2020, με τον Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να μειώνεται κατά 12,1 μονάδες σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο 2020. Η ξαφνική πτώση του ΔΟΣ αντικατοπτρίζει τις οικονομικές συνέπειες της πανδημίας στην Κύπρο. Η μείωση του οφείλεται στην υποχώρηση του κλίματος σε όλους τους τομείς, με μεγαλύτερη εκείνη στις υπηρεσίες. Η επιδείνωση του κλίματος στις υπηρεσίες ήταν αποτέλεσμα αρνητικών αξιολογήσεων για την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων κατά το τελευταίο τρίμηνο. Οι συνθήκες στο λιανικό εμπόριο χειροτέρευσαν εξαιτίας των απαισιόδοξων εκτιμήσεων για τις πωλήσεις του επόμενου τριμήνου. Οι επιχειρήσεις στις κατασκευές αξιολόγησαν αρνητικά τα υπό εξέλιξη έργα τους, με αποτέλεσμα την επιδείνωση του κλίματος στον τομέα.

Η πτώση του καταναλωτικού κλίματος προήλθε από τις μη θετικές εκτιμήσεις των

καταναλωτών σχετικά με τη μελλοντική οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους, καθώς και από τη μεγάλη αποδυνάμωση των προθέσεων τους για δαπάνες όσον αφορά μεγάλες αγορές.

Ενδεικτικά, η πτώση του ΔΟΣ τον Μάρτιο 2020 είναι η μεγαλύτερη που καταγράφηκε από το 2013, όταν μετά την απόφαση για το κούρεμα καταθέσεων, ο ΔΟΣ είχε σημειώσει ισόποση μείωση. (<https://dialogos.com.cy/apotomi-epideinosi-toy-oikonomikoy-klimatos-stin-kypro-ton-martio-logo/>)

2.4 Οικονομικοί Δείκτες της Κύπρου

Αρκετά πριν από την εμφάνιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η Κύπρος είχε παρουσιάσει ικανοποιητικούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, χαμηλά επίπεδα ανεργίας και σταθερές μακροοικονομικές συνθήκες. Παρόλα αυτά, οι καλές οικονομικές συνθήκες ήταν σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα της υπερβολικής πιστωτικής επέκτασης, η οποία οδήγησε στη δημιουργία υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών. Το αποτέλεσμα αυτών των ανισορροπιών ήταν η απώλεια της πρόσβασης στις διεθνείς χρηματαγορές τον Ιούνιο του 2011. Επιπρόσθετα, το ανεπαρκές ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού τομέα και η σημαντική επέκταση των κυπριακών τραπεζών στην ελληνική οικονομία και τα ελληνικά κρατικά ομόλογα, συνέβαλαν με τη σειρά τους στην κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού τομέα και της κυπριακής οικονομίας. Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέβαλε τον Ιούνιο του 2012 αίτημα στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προκειμένου να λάβει χρηματοοικονομική στήριξη.

Η συμφωνία που επιτεύχθηκε με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εξασφάλισε ένα πρόγραμμα χρηματοοικονομικής στήριξης για μια περίοδο τριών χρόνων και βοήθησε στη σταθεροποίηση της κυπριακής οικονομίας. Το Μάρτιο του 2016, η Κύπρος ολοκλήρωσε επιτυχώς το Πρόγραμμα Προσαρμογής και είναι τώρα σε μεταμνημονιακή παρακολούθηση (PPS) μέχρι να αποπληρωθεί τουλάχιστον το 75% της οικονομικής βοήθειας που έχει ληφθεί.

Το 2017 η κυπριακή οικονομία παρουσίασε θετικό ρυθμό ανάπτυξης για 3η συνεχόμενη χρονιά παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 3,9%, μετά από 3,4% το 2016 και 2% το 2015.

Η ανεργία δεν αυξήθηκε στα επίπεδα που αναμένονταν, μένοντας στο 16% περίπου το 2014, παρά τις αρχικές προβλέψεις για 20% του εργατικού δυναμικού.

Ένα θέμα που προβληματίζει παρόλα αυτά είναι το ψηλό ποσοστό ανεργίας μεταξύ των νέων και των μακροχρόνια ανέργων. Η ανεργία των νέων είναι σε καθοδική πορεία από το 2013 ενώ τη μακροχρόνια ανεργία από το 2015.

Το 2017, ο πληθωρισμός κυμάνθηκε στο 0,5%. Στην περίπτωση της Κύπρου, ο χαμηλός πληθωρισμός αποδεικνύει την προσαρμογή της αγοράς εργασίας και των τιμών, εξέλιξη που είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και την επαναφορά της οικονομίας σε πορεία ανάπτυξης.

Σε σχέση με τον τραπεζικό τομέα, η πρόοδος που έχει επιτευχθεί είναι σημαντική, αφού παρουσιάζει πλέον σημάδια σταθεροποίησης. Παράλληλα, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τραπεζικός τομέας εξακολουθούν να είναι σημαντικές, με την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, να παραμένει ως προτεραιότητα. (www.businessincyprus.gov.cy)

Κυριότεροι Οικονομικοί Δείκτες

ΔΕΙΚΤΗΣ	ΤΙΜΗ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ
Πληθυσμός (στις περιοχές που ελέγχει το Κράτος)	864,2 χιλ.	31.12.2017
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	101,04	Απρ 19
Πληθυσμός	1,2%	Απρ 19/18
Ενοργανωμένος Δ.Τ.Κ.	100,74	Απρ 19
	1,2%	Απρ 19/18
Ποσοστό Αποσχόλησης 20 - 64 χρονών (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού)	74,5%	Οκτ-Δεκ 18
Ποσοστό Ανεργίας (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού)	7,6%	Οκτ-Δεκ 18
Εγγεγραμμένοι Άνεργοι	20.315	Απρ 19
Α.Εγχ.Π. σε Τρέχουσες Τιμές Αγοράς (Έτος)	€20.730,9εκ	Ιαν-Δεκ 18
Ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ σε Μετρήσιμες Όγκου	3,9%	Ιαν-Δεκ 18/17
Ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ σε Σταθερές Τιμές	3,4%	Ιαν-Μαρ 19/18
Αφίξεις Περιηγητών	329.308	Απρ 19
	4,8%	Απρ 19/18
Δαπάνες Περιηγητών	€52,4 εκ.	Φεβ 19
	-0,6%	Φεβ 19/18
Εμπορικό Ισοζύγιο (προκαταρκτικά)	-€1.032,2εκ	Ιαν-Μαρ 19
	-€685,1εκ	Ιαν-Μαρ 18
Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής	117,7	Φεβ 19
	5,4%	Φεβ 19/18
Δείκτης Αξίας Κύκλου Εργασιών Λανικού Εμπορίου (προκαταρκτικά)	97,0	Φεβ 19
	4,2%	Ιαν-Φεβ 19/18
Δείκτης Όγκου Κύκλου Εργασιών Λανικού Εμπορίου (προκαταρκτικά)	99,9	Φεβ 19
	3,3%	Ιαν-Φεβ 19/18
Άδειες Οικοδομής (εμβοδών σε χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα)	177,9	Φεβ 19
	22,4%	Ιαν-Φεβ 19/18

2.5 Κύπρος και παγκόσμια οικονομία

Στα τέλη της προηγούμενης χρονιάς οι μετοχές στα διεθνή χρηματιστήρια εμφάνισα σημαντική και απότομη πτώση. Ήταν κάτι σαν σημάδι για την πορεία της οικονομίας.

Στις μέρες μας, η παγκόσμια οικονομία εμφανίζει σημάδια επιβράδυνσης. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι αμφιβολίες σχετικά με χώρες, όπως η Κίνα, της οποίας ο ρυθμός ανάπτυξης πλησιάζει το 10% ετησίως και μέχρι πότε θα συμβαίνει αυτό. Επίσης, το Brexit και η αβεβαιότητα γύρω από αυτό, συνεχίζει να αποτελεί αγκάθι και να συμβάλει στην επιβράδυνση αυτή. Ακολούθησε ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας και φυσικά η επιβολή δασμών.

Πόσο ανεπηρέαστη θα μείνει η Κύπρος από όλα αυτά; Αν κάνουμε μια σύντομη αναδρομή στο οικονομικό παρελθόν, διαπιστώνουμε ότι οι κύκλοι της διεθνούς οικονομίας καταφθάνουν στην Κύπρο με κάποια καθυστέρηση. Η παγκόσμια κρίση του 2008 επηρέασε άμεσα την Κύπρο το 2009. Παράλληλα, η ανάκαμψη εμφανίστηκε στην Κύπρο με κάποια χρόνια καθυστέρηση.

Σήμερα τα δεδομένα είναι κάπως διαφορετικά σε ό,τι σχετίζεται με το εξωτερικό περιβάλλον. Δεν έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια διεθνή ύφεση, αλλά την επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης. Συνεπώς τα πράγματα είναι λίγο πιο εύκολα. Παράλληλα, έχουμε να κάνουμε με έναν διεθνή παράγοντα αβεβαιότητας, που επηρεάζει σημαντικά την Κύπρο. Πρόκειται όπως αναφέραμε και προηγουμένως για την αβεβαιότητα σε σχέση με το μέλλον της Βρετανίας στην Ευρώπη. Δεδομένα απροσδιόριστα και αμφίρροπα που θα μπορούσαν είτε θετική είτε αρνητική κατάληξη. Μέσα όμως από όλα αυτά, η Κύπρος συνεχίζει να επηρεάζεται.

Λογικά ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας θα συνεχίσει να υφίσταται, αλλά όμως με πολύ μειωμένα ποσοστά. Ένας ρυθμός ανάπτυξης ο οποίος θα χρειαστεί αρκετό χρόνο ώστε να παρουσιάσει εντυπωσιακές αυξήσεις, δεδομένου ότι θα αποφευχθεί φυσικά οποιαδήποτε έντονη επιδείνωση τόσο εντός της χώρας, όσο και διεθνώς. (www.kathimerini.com.cy)

2.6 Κυπριακή οικονομία και επιπτώσεις της εξάπλωσης του COVID-19

Συρρίκνωση της κυπριακής οικονομίας από 5% μέχρι 9,7% αναμένει για το 2021 το υπουργείο Οικονομικών, το οποίο παράλληλα εκτιμά ότι το ποσοστό της ανεργίας θα ανέλθει στο 9%, σε σύγκριση με 7,1% το 2020.

Υπολογίζεται αύξηση των χρηματοδοτικών αναγκών της Κύπρου για το 2020 κατά 3,25 δισεκατομμύρια ευρώ, λόγω του υψηλού βαθμού αβεβαιότητας και της εξάπλωσης του COVID-19. Αναφορικά με τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές, δεδομένου ότι η αβεβαιότητα είναι προς το παρόν πολύ μεγάλη, δεν θα ήταν δυνατόν να δοθούν εκτιμήσεις για το έτος 2022 και αναμένεται ότι η οικονομία θα ανακάμψει και «θα ακολουθήσει μια θετική πορεία ανάπτυξης», με θετικές εξελίξεις στο δημοσιονομικό μέτωπο.

(<https://www.protothema.gr/economy/article/993037/koronoios-kupros-dusoiones-provlepseis-gia-tin-oikonomia-surriknosi-5-mehri-97/>)

Το δημόσιο χρέος της Κυπριακής Δημοκρατίας, εκτοξεύτηκε στα €24,56 δισεκατομμύρια στο τέλος Απριλίου σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, αντανακλώντας τις μεγάλες πράξεις δανεισμού που πραγματοποιήθηκαν για αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας του κορωνοϊού.

Σημειώνεται πως το Υπουργείο Οικονομικών ξεκίνησε το έτος με μία πράξη δανεισμού ύψους €1,75 δισ, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για αποπληρωμή του δανείου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και για ενίσχυση του αποθεματικού ρευστών διαθεσίμων. Εξάλλου, η πορεία του χρέους ήταν σταθερά πτωτική, με τις αρχικές προβλέψεις του ΥΠΟΙΚ να εκτιμούν ότι με τη συνέχιση των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης σε συνδυασμό με την πολιτική δημοσιονομικής πειθαρχίας το δημόσιο χρέος ως προς το ΑΕΠ θα υποχωρούσε φέτος στο 91%.
(https://economytoday.sigmalive.com/oikonomia/kypros/25536_ektoxeitike-dimosio-hreos-tis-kyproy-logo-koronoioy/)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο : ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Από το 2012 μέχρι το 2019, έχουν εγγραφεί στην Κύπρο πάνω από 9.000 ελληνικές εταιρείες που έχουν μετόχους ή διευθυντές με ελληνική υπηκοότητα. Το ελληνικό επιχειρείν έχει εγκατασταθεί στην κυπριακή αγορά με μεγάλες εταιρείες από τον κλάδο των τροφίμων, της ένδυσης, του λιανικού εμπορίου, του γενικού εμπορίου, εταιρειών πετρελαιοειδών, τον χρηματοπιστωτικό και ασφαλιστικό τομέα.

Ο πρώτη μεγάλη εταιρεία λιανικού εμπορίου που εγκαταστάθηκε στην αγορά της Κύπρου ήταν η εταιρεία Jumbo το 2000. Στην κυπριακή αγορά στο λιανικό εμπόριο δραστηριοποιείται η υπεραγορά Σκλαβενίτης, ο ΟΠΑΠ, όπως και άλλες επίσης μεγάλες εταιρείες. Μεταξύ άλλων παρουσία έχει ο όμιλος Φουρλής, που διατηρεί στην Κύπρο το ΙΚΕΑ και τα καταστήματα Intersport και από το 2011 το κατάστημα Leroy Merlyn. Επίσης καταστήματα όπως Public του ομίλου Γερμανός, και η Πανγαία που ασχολείται με ακίνητα. Υπάρχουν, επίσης, και ελληνικές αλυσίδες καφέ και ταχυφαγεία όπως η καφετερία Mikel, τα εστιατόρια Derlicious και το Coffee Island. Επίσης η Kleeman, η Autohellas (2005: αναλαμβάνει το franchise της Hertz στην Κύπρο), η αλλαντοβιομηχανία Υφαντής (ίδρυσης της εταιρείας Ifantis Cyprus το 2012, έχοντας ως στόχο την εισαγωγή και τη διανομή προϊόντων Υφαντής στην τοπική αγορά), η Αλουμύλ, η Druckfarben, που ιδρύθηκε το 2002 με έδρα τη Λευκωσία της Κύπρου, ελέγχεται κατά 100% από την Ντρουκφάρμπεν Ελλάς, ο όμιλος Βιοχάλκο, η ΕΛΓΕΚΑ, η Νάκας (μουσικά όργανα).

(<http://www.economy365.gr/article/133959/paramenei-elkystiki-i-kypros-gia-elliniko-epiheirein>)

3.1 Λόγοι για να δραστηριοποιηθείτε στην Κύπρο

ΕΕ και Ευρωζώνη

Η Κύπρος είναι ένα από τα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το Μάιο του 2004 καθώς και μέλος της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωση κρατών από τον Ιανουάριο του 2008. Οι ξένοι επενδυτές έχουν την ευκαιρία να έχουν πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ και αντιστρόφως.

Στρατηγική θέση

Βρίσκεται στο ανατολικότερο σημείο της Ευρώπης σε σταυροδρόμι τριών ηπείρων, της Ευρώπης, της Αφρικής και της Ασίας.

Φορολογία

α) Η Κύπρος παρέχει ένα από τα πιο ελκυστικά φορολογικά συστήματα στην Ευρώπη. Η χώρα έχει δημιουργήσει ένα απλοποιημένο, αποτελεσματικό και διάφανο φορολογικό σύστημα που είναι πλήρως συμβατό με τους νόμους και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β) Τα έσοδα από μερίσματα, τα κέρδη από τις μόνιμες εγκαταστάσεις εξωτερικού και τα κέρδη από την πώληση τίτλων απαλλάσσονται φορολογίας. Επίσης, δεν υπάρχει παρακράτηση φόρου επί των μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων που καταβάλλονται από την Κύπρο.

γ) Οι περισσότερες διεθνείς πράξεις απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ.

δ) Η Κύπρος έχει ένα εκτεταμένο δίκτυο συμφωνιών διπλής φορολογίας με περισσότερες από 48 χώρες.

Ανθρώπινο Δυναμικό

Βάσει στατιστικών στοιχείων το 33,6% των Κυπρίων ηλικίας από 15 – 64 έχουν αποκτήσει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης .

Αξία στις Επενδύσεις

Η Κύπρος είναι ένα δυναμικό επιχειρηματικό κέντρο που προσφέρει χαμηλό κόστος λειτουργίας, ενώ παράλληλα παρέχει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες.

Νομικό Πλαίσιο

Στην Κύπρο η επιχειρηματικότητα πραγματοποιείται με βάση το εθνικό δίκαιο, τη λογιστική και νομική διαφάνεια: α) Το νομικό σύστημα βασίζεται στις αρχές του κοινού νόμου του Ηνωμένου Βασιλείου και ευθυγραμμίζεται με τους νόμους και τους κανονισμούς της ΕΕ (Acqui Communautaire).

β) Η Κύπρος παρέχει νομικές υπηρεσίες σε τομείς όπως το διεθνές δίκαιο, την εταιρική διοίκηση και τις υπηρεσίες διαχείρισης. Οι περισσότερες μεγάλες νομικές εταιρείες συνδέονται ή συνεργάζονται με επιχειρήσεις του διεθνούς δικαίου.

Υπηρεσίες Υψηλού Επιπέδου

Ο τομέας των υπηρεσιών είναι εκείνος που διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στην ανάπτυξη της Κυπριακής οικονομίας. Ο ευρύτερος τομέας των υπηρεσιών περιλαμβανομένου και του τουριστικού τομέα συνεισφέρει γύρω στο 80% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και απασχολεί περίπου το 74% του ενεργού εργατικού δυναμικού.

Ευκολία στην Επιχειρηματικότητα

α) Η Κύπρος έχει εξελιχθεί σε ένα διεθνές επιχειρηματικό κέντρο ποιότητας που προσφέρει εξειδικευμένες υπηρεσίες και ανταμείβει με ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις και τις ποικίλες ανάγκες των διεθνών επενδυτών. Με τέτοιους μεθόδους επιτυγχάνεται η ενίσχυση του επιχειρείν.

β) Το περιοδικό Forbes το 2012 κατέταξε την Κύπρο στην 25η θέση από 144 χώρες ως καλύτερη χώρα στην αναφορά Doing Business.

Ποιότητα ζωής

α) Η Κύπρος προσφέρει μια υψηλή ποιότητα ζωής με ένα άνετο βιοτικό επίπεδο.

β) Η Κύπρος συνδυάζει το διεθνές ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον με έναν ευχάριστο και ισορροπημένο τρόπο ζωής.

γ) Η Κύπρος στην έκθεση του UNDP για το 2013 σχετικά με τον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης κατετάγη 31η από 187 χώρες για την ποιότητα ζωής.

δ) Επίσης, το 2012 η Κύπρος κατετάγη 32η από 161 χώρες ως καλύτερη χώρα σε θέματα επιχειρηματικότητας στο Doing Business Report του Bloomberg.

Κατοικία και δικαιώματα του πολίτη στην Κύπρο

α) Μη κάτοικοι της ΕΕ έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν μόνιμη άδεια παραμονής με την αγορά ενός ιδιωτικού σπιτιού τουλάχιστον 300.000 ευρώ και με καταθέσεις άνω των 30.000 ευρώ σε μια τοπική τράπεζα για τρία χρόνια.

β) Μη κάτοικοι της ΕΕ μπορούν να αποκτήσουν την Κυπριακή υπηκοότητα με: επένδυση ελάχιστου 2 εκ. ευρώ σε κρατική εταιρεία και 500.000 ευρώ για επενδύσεις σε ταμείο Έρευνας και Τεχνολογίας/ πραγματοποιήσουν άμεσες επενδύσεις 5 εκ. Ευρώ/ έχοντας τραπεζικές καταθέσεις 5 εκ. ευρώ σε τοπική τράπεζα για πέντε χρόνια/ πληρωμές φόρου εισοδήματος ή ΦΠΑ άνω των 500.000 ευρώ. (<https://www.cyprustradecenter.gr/10-logi-gia-na-drastiriopiithite-stin-kypro/>)

Πηγή: www.newsbomb.com.cy

Τι προσφέρει η Κύπρος

Προκειμένου μια επιχείρηση να δραστηριοποιηθεί στη Κύπρο είναι απαραίτητα τα εξής:

- Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο
- Τήρηση λογιστικών αρχείων
- Σύνταξη φορολογικής δήλωσης για την εταιρεία
- Καταβολή εταιρικού φόρου εντός της προθεσμίας
- Υποβολή της φορολογικής δήλωσης της εταιρείας σας εντός της καθορισμένης προθεσμίας

3.2 Κίνητρα για ίδρυση επιχείρησης

- ✓ Εταιρικός φόρος εισοδήματος επί των καθαρών κερδών 12,5%
- ✓ 0% φόρος επί των μερισμάτων ή των πληρωμών τόκων σε πρόσωπα που δεν είναι κάτοικοι της Κύπρου
- ✓ 0% φορολόγηση των μερισμάτων και μη παρακράτηση φόρου για δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (royalties) αναφορικά με τη χρήση των δικαιωμάτων εκτός Κύπρου
- ✓ Ευνοϊκή μεταχείριση των ζημιών
- ✓ Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας (Σ.Α.Δ.Φ.) με πάνω από 46 χώρες
- ✓ Μη επιβολή φόρου επί των κερδών από αναδιοργανώσεις
- ✓ Αφορολόγητος επαναπατρισμός κερδών και κεφαλαίου
- ✓ 100% έλεγχος και διακυβέρνηση από τον Έλληνα επιχειρηματία
- ✓ Χαμηλότερα νομικά, λογιστικά και ελεγκτικά έξοδα (ακόμη και κάτω του 50% συγκριτικά με τις ανάλογες ελληνικές υπηρεσίες)
- ✓ Χαμηλότερος συντελεστής ΦΠΑ στην Ευρώπη (19%)
- ✓ Ισχύουν επίσης μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ 9% και 5%, όπως και μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ πάνω σε συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες. Επίσης 0% φόρος κεφαλαιουχικών κερδών για την πώληση ακίνητης περιουσίας εκτός Κύπρου. (<https://www.philenews.com/oikonomia/kypros/article/708476>)

Η Κύπρος, αποτελώντας το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου, βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων – της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής – και πολύ κοντά στους εμπορικούς δρόμους που συνδέουν την Ευρώπη με τον Αραβικό κόσμο και τη Μέση Ανατολή.

Η Κύπρος έχει έκταση 9.251 τ.χλμ και ο πληθυσμός της υπολογίζεται σε 850.000, με το 80% να είναι ελληνικής καταγωγής.

Πηγή: www.epixeiro.gr

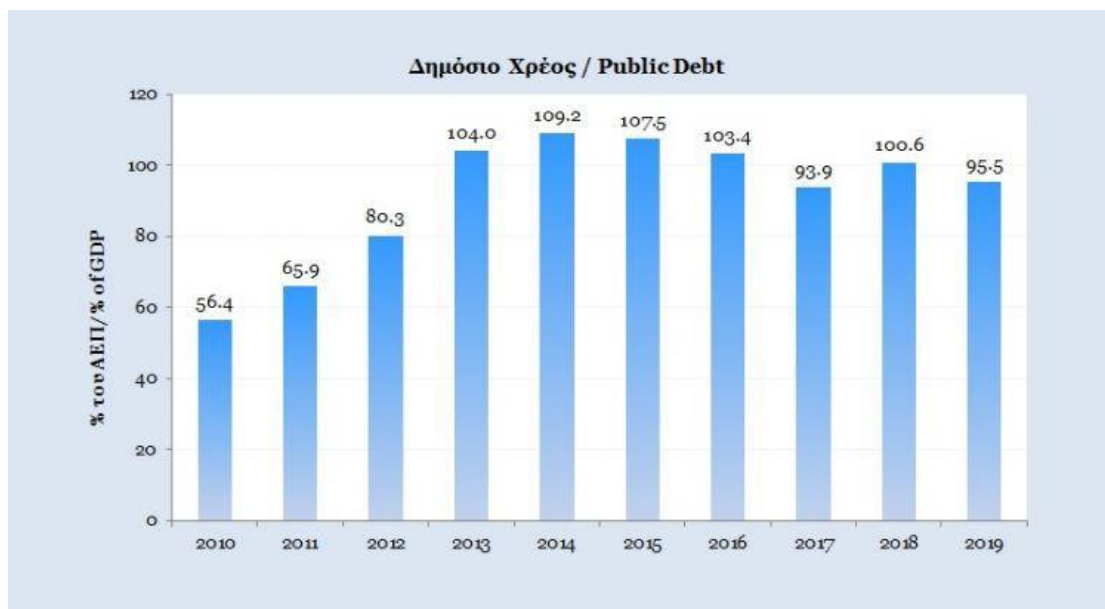
Η Κύπρος αναγνωρίζει την σημασία των τηλεπικοινωνιών και έχει επενδύσει σημαντικά χρηματικά ποσά σε αυτό τον τομέα. Είναι μία από τις πλέον αναπτυγμένες χώρες σε αυτό τον τομέα. Όλες οι τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες προσφέρονται με αξιοποίηση των τελευταίων συστημάτων και εφαρμογών της τεχνολογίας.

Η φήμη της Κύπρου ως Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο δεν οφείλεται μόνο στην γεωγραφική της θέση. Η προνομιακή νομοθεσία, η εξαιρετική υποδομή και τα χαμηλά κόστη για ίδρυση και λειτουργία εταιρειών, δημιουργούν ένα ιδανικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις διεθνών δραστηριοτήτων.

Βάσει των πιο πάνω παραγόντων, η Κύπρος παρέχει ένα ιδανικό περιβάλλον για την εγγραφή επιχειρήσεων με πλεονεκτήματα απaráμιλλα με άλλες χώρες.

Η Κύπρος έχει υπογράψει ένα μεγάλο αριθμό συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας με χώρες όπως η Ελλάδα, η Ρωσία, η Αγγλία, η Κίνα και η Ινδία, παρέχοντας τα εργαλεία και τις ευκαιρίες για τον καλύτερο δυνατό φορολογικό προγραμματισμό. (<https://www.nbg.com.cy/trapezikes-lisis/diefthinsi-diethnon-ergasion/kipros-os-epichirimatiko-kentro/>)

3.3 Δημόσιο Χρέος

Στα €24,56 δισεκατομμύρια εκτοξεύτηκε στο τέλος Απριλίου το δημόσιο χρέος της Κυπριακής Δημοκρατίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας,

αντανακλώντας τις μεγάλες πράξεις δανεισμού που πραγματοποιήθηκαν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας του κορονοϊού.

Ως ποσοστό του ΑΕΠ το δημόσιο χρέος ανέρχεται πλέον στο 113% από 95,5% που ήταν τέλος του 2019. Το Υπουργείο Οικονομικών ξεκίνησε το έτος με μία πράξη δανεισμού ύψους €1,75 δισ, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για αποπληρωμή του δανείου του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και για ενίσχυση του αποθεματικού ρευστών διαθεσίμων. Η πορεία του χρέους ήταν σταθερά πτωτική, με τις αρχικές προβλέψεις του ΥΠΟΙΚ να εκτιμούν ότι με τη συνέχιση των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης σε συνδυασμό με την πολιτική δημοσιονομικής πειθαρχίας το δημόσιο χρέος ως προς το ΑΕΠ θα υποχωρούσε φέτος στο 91%.

Παρ' όλα αυτά ο κορονοϊός, τα μέτρα προστασίας κατά της εξάπλωσης της νόσου, το συνεπαγόμενο δίμηνο lockdown, σε συνδυασμό με τα δημοσιονομικά πακέτα στήριξης της οικονομίας επέφεραν μια σημαντική αλλαγή στα σχέδια. Έτσι το κράτος προχώρησε σε δύο έκτακτες πράξεις δανεισμού, προκειμένου να ενισχύσει τα ρευστά της διαθέσιμα, για να είναι σε θέση να στηρίξει την πραγματική οικονομία, την απασχόληση και το διαθέσιμο εισόδημα των εργαζομένων.

Στις αρχές Απριλίου, το Υπουργείο Οικονομικών άντλησε €3,0 δισεκατομμύρια με δύο πράξεις δανεισμού, με έκδοση δύο ομολόγων στις διεθνείς αγορές (€1,75 δισ) και ένα εγχώριο ομόλογο ύψους €1,25 δισ. Συνολικά, η άντληση ρευστότητας μέσω των εκδόσεων ευρωπαϊκών μεσοπρόθεσμων ομολόγων και του εγχώριου ομολόγου από τις αρχές του 2020 ανήλθε σε €4,75 δισ μέχρι και τον Απρίλιο. Τα χρήματα αυτά θα χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη των εισοδημάτων των επιχειρήσεων και των αυτοτελώς εργαζομένων, αλλά και των δημοσίων οικονομικών, αφού λόγω του lockdown και των φορολογικών μέτρων, το κράτος απώλεσε μεγάλο μέρος των προϋπολογιζόμενων εσόδων του.

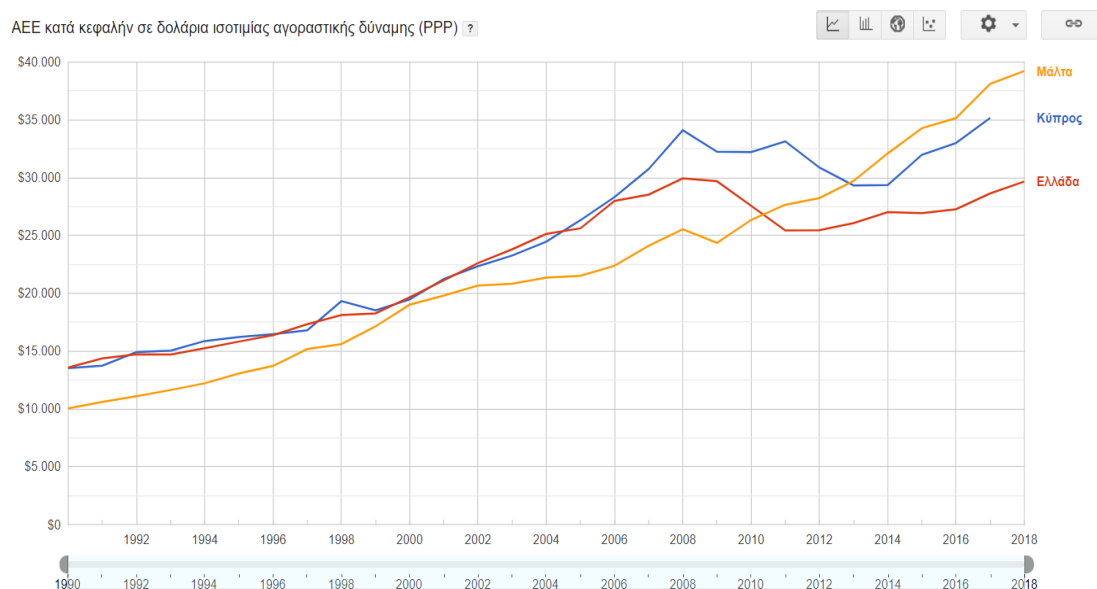
Ταυτόχρονα μέρος του δανεισμού θα πρέπει να παραμείνει στα δημόσια ταμεία για σκοπούς κάλυψης των χρηματοδοτικών αναγκών στο πλαίσιο της στρατηγικής του Γραφείου Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους. Παράλληλα, το ΥΠΟΙΚ έχει συσσωρεύσει σημαντικά αποθεματικά τα οποία μπορούν να καλύψουν τόσο τις δημοσιονομικές ανάγκες όσο και τις αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες μέχρι το τέλος του έτους, αναλόγως της πορείας της οικονομίας μετά τη χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων.

Ως αποτέλεσμα, το χρέος της γενικής κυβέρνησης από περίπου €21 δισ. στο τέλος Δεκεμβρίου, ξεπέρασε στα €24,5 δισ στο τέλος Απριλίου. Με το βασικό σενάριο να προβλέπει συρρίκνωση της οικονομίας με ρυθμό 7%, το ΥΠΟΙΚ εκτιμά πλέον ότι το δημόσιο χρέος θα εκτοξευθεί στο 117% στο τέλος του χρόνου. Ωστόσο, με βάση τις εκτιμήσεις του ΥΠΟΙΚ, όπως αυτές καταγράφονται στο πρόγραμμα σταθερότητας, η ανοδική πορεία του χρέους αναμένεται να περιοριστεί στο 2020, καθώς η

επιστροφή της ανάπτυξης το 2021 εκτιμάται ότι θα περιορίσει τον δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ στο 103%. (<https://www.capital.gr/diethni/3458265/kupros-sta-upsi-to-dimosio-xreos-logo-koronoiou>)

Σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat) για τους Εθνικούς Λογαριασμούς, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κύπρου το 2013 ανήλθε στα €23600, ποσοστό που αγγίζει το 89% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28 (ΕΕ28) και στο 83% του μέσου όρου της Ευρωζώνης. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, στην Ελλάδα, το 2013 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους αγοραστικής δύναμης ανήλθε στα €19300, ή στο 73% του μέσου όρου της ΕΕ28 και στο 67% της Ευρωζώνης.

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Κύπρου μειώθηκε αθροιστικά κατά 15,8% κατά την περίοδο 2008-2013. Το ποσοστό αυτό αποτελεί τη δεύτερη πιο μεγάλη μείωση στο πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, μετά την Ελλάδα που σημείωσε μείωση 28,9% την ίδια περίοδο. Σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη που πέρασαν από τη διαδικασία μακροοικονομικού προγράμματος, την περίοδο 2008-2013 στην Πορτογαλία το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους μειώθηκε αθροιστικά κατά 6,5%, ενώ στην Ιρλανδία κατά 11%. Σημειώνεται ότι από το 2ο τρίμηνο του 2013, η κυπριακή οικονομία καταγράφει τάσεις ανάκαμψης όπως αποτυπώνεται στο πιο κάτω διάγραμμα:

(http://mof.gov.cy/assets/modules/wnp/articles/201610/44/docs/kata_kef_aep_15.pdf)

3.4 Οι μεγαλύτερες ξένες επενδύσεις που έγιναν στην Κύπρο

Από το 2013 πολλές ήταν οι ξένες εταιρείες που έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία, προχωρώντας σε σημαντικές επενδύσεις εκατ. ευρώ.

Ενδεικτικά παρακάτω αναφέρονται οι μεγαλύτερες από αυτές:

3CX

Το 3CX είναι μια ανοιχτή πλατφόρμα για Windows, Linux και Cloud. Έχει επιλεγεί από κορυφαίες εταιρείες και οργανισμούς παγκοσμίως με σκοπό να καλύψει τις απαιτήσεις των ενοποιημένων επικοινωνιών και τηλεφωνίας. Ανάμεσα στους μεγαλύτερους πελάτες της είναι οι εταιρείες Boeing, Hugo Boss, City of Vienna, McDonald's, Wilson Sports, Intercontinental Hotels & Resorts, Harley Davidson και MIT. Η 3CX έχει περισσότερους από 250.000 πελάτες παγκοσμίως και περισσότερους από 10.000 συνεργάτες.

Το 2018, η εταιρεία άνοιξε το κεντρικά της γραφεία στη Λευκωσία. Το βραβευμένο κτήριο, με εγκαταστάσεις τελευταίας τεχνολογίας, είναι εκεί που η εταιρεία προτίθεται να αναπτυχθεί και να ανεβάσει το εμπορικό σήμα και το προϊόν 3CX σε νέα επίπεδα.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ / ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Μετά την χρηματοπιστωτική και τραπεζική κρίση του 2013, η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα ανακεφαλαιοποιήθηκαν μέσω εισροής ξένων επενδύσεων. Επί του παρόντος, οι ακόλουθοι μέτοχοι κατέχουν πάνω από το 5% του εκδομένου μετοχικού κεφαλαίου των Τραπεζών.

MONACO TELECOM

Η Monaco Telecom είναι ο τηλεπικοινωνιακός πάροχος του Πριγκιπάτου του Μονακό, παρέχοντας υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας, διαδικτύου, τηλεόρασης, κινητής τηλεφωνίας, καθώς και διεθνή σύνδεση δεδομένων, υπηρεσίες housing και cloud, αναπτύσσοντας μια ισχυρή τεχνολογική προσέγγιση στις τηλεπικοινωνίες. Ο Γάλλος δισεκατομμυριούχος Xavier Niel κατέχει το 51% της εταιρείας, ενώ το υπόλοιπο 49% κατέχεται από το Πριγκιπάτο του Μονακό. Σύμφωνα με τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας, το 2017 τα έσοδά της ανήλθαν σε €149 εκατ., ενώ τα καθαρά κέρδη ανήλθαν σε €53 εκατ.

Σε ότι σχετίζεται με τον τομέα της Κύπρου, το 2018, κατέβαλε €260 εκατ. στον όμιλο MTN να αποκτήσει το 100% του μεριδίου της θυγατρικής του στην Κύπρο.

DP World

Η DP World διαχειρίζεται και λειτουργεί το Τερματικό Πολλαπλών Χρήσεων και του Επιβατικού Τερματικού στο Λιμάνι Λεμεσού, το κύριο εμπορικό λιμάνι του νησιού για εμπορικούς και κρουαζιερόδρομους. Τον Απρίλιο του 2016, η DP World και ο τοπικός εταίρος της, G.A.P.Vassilopoulos Group, σύνηψαν μία 25ετή σύμβαση παραχώρησης με την κυπριακή κυβέρνηση. Οι δραστηριότητες του τερματικού σταθμού περιλαμβάνουν το break-bulk, το γενικό φορτίο, το ro-ro, το πετρέλαιο & το φυσικό αέριο και υπηρεσίες για κρουαζιερόπλοια. Η DP World διαθέτει ένα χαρτοφυλάκιο 77 τερματικών σε 40 χώρες και έξι ηπείρους με σημαντική παρουσία τόσο στις αγορές υψηλής ανάπτυξης όσο και στις ώριμες αγορές.

Η DP World, η οποία διαχειρίζεται και λειτουργεί το τερματικό γενικού φορτίου πολλαπλών χρήσεων, και η Eurogate, η οποία διαχειρίζεται και λειτουργεί το τερματικό σταθμό εμπορευματοκιβωτίων, συμφώνησαν στην καταβολή €1,9 δισ. για την περίοδο διαχείρισης 25 ετών.

FATTAL HOTEL GROUP

Ο David Fattal ίδρυσε τον όμιλο Fattal στο Ισραήλ το 1998, με το Le Meridien Eilat να γίνεται το πρώτο του ξενοδοχείο. Ο Όμιλος ειδικεύεται σε τουριστικά θέρετρα, ξενοδοχεία πόλης και αεροδρομίων και σήμερα διαθέτει πάνω από 125 ακίνητα στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Γερμανία, την Ουγγαρία, το Ισραήλ, την Ιταλία, την Ισπανία, την Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τώρα την Κύπρο. Τον Μάρτιο του 2017, ο Όμιλος λάνσαρε το Fattal Hotel Management Cyprus Ltd, μέσω του οποίου απέκτησε τα πρώτα τρία ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων στην Πάφο: το Laura Beach & Splash Resort, το Cypria Maris Beach Hotel & Spa και το Sentido Cypria Bay.

Η απόκτηση των τριών ξενοδοχείων στην Πάφο ανήλθε στα €80 εκατ.

EMERALD COAST PROPERTIES

Η Emerald Coast Properties Ltd ιδρύθηκε το 2006 από εξέχοντες Ρώσους επενδυτές που προσελκύονται από την ελκυστικότητα και τις δυνατότητες της Κύπρου στον χώρο των διεθνών επιχειρηματικών υπηρεσιών. Ο Roman Nikitin, ο κύριος μέτοχος της Emerald Coast Properties (ιδιοκτήτης του ξενοδοχείου κατά 75%), αγόρασε το Le Meridien Limassol Spa & Resort το 2013, αποφασίζοντας να κάνει μια πλήρη ανακαίνιση και rebranding. Το θέρετρο έχει μετονομαστεί σε Parklane και αποτελεί μέρος της Luxury Collection από το Starwood. Το έργο, σχεδιασμένο από το Harrods Design Studio, έχει εκτιμώμενο κόστος πέραν των €100 εκατ.

TEMPO

Η Tempo είναι μια από τις μεγαλύτερες εγκατεστημένες εταιρείες παραγωγής ποτών στο Ισραήλ. Το 2005, ο όμιλος Heineken NV απέκτησε το 40% της Tempo, παρέχοντας κίνητρα για περαιτέρω επέκταση στην ισραηλινή αγορά. Η Tempo σημείωσε κύκλο εργασιών €262,5 εκατ. το 2015, ενώ τα κέρδη για το ίδιο έτος ανήλθαν σε €18 εκατ.

Το 2017 άρχισε να λειτουργεί στην Κύπρο, αντιπροσωπεύοντας μάρκες όπως η Heineken, Murphg's και Goldstar, καθώς και τα εμπορικά σήματα της Pernod Ricard, όπως το Chivas Regal, το Havana Club και πολλά άλλα.

ATTERBURY GROUP

Ιδρύθηκε το 1994 και είναι μια νοτιοαφρικανική εταιρεία ακινήτων που εστιάζει στην ανάπτυξη εμπορικών κέντρων και εμπορικών κτηρίων. Έχει επεκταθεί σε αρκετές άλλες χώρες της Αφρικής και, πιο πρόσφατα, στην Ευρώπη μέσω της Atterbury Europe, έχοντας ήδη επιτύχει μια επιτυχημένη ανάπτυξη στο Εδιμβούργο.

Όσον αφορά την Κύπρο, το 2015, απέκτησε το Εμπορικό Πάρκο Σιακόλα, συμπεριλαμβανομένου του Mall of Cyprus και του Mall of Engomi, έναντι €193 εκατ.

LEBANESE HOLDING M. SEHNAOUI SAL (HMS)

Για πάνω από 30 χρόνια, ο Maurice Sehnaoui υπήρξε πρωτοπόρος στον τραπεζικό

τομέα του Λιβάνου και σημαντικός παράγοντας στην οικονομία του Λιβάνου, μέσω της δέσμευσής του να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την ενδυνάμωση των γυναικών και την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

Το 2016, η εταιρεία και άλλοι επενδυτές κατέβαλαν €40 εκατ. για να αγοράσουν την Τράπεζα Πειραιώς (Κύπρου), η οποία μετονομάστηκε σε Astrobank. Το 2019, η Astrobank απέκτησε την USB Bank PLC για τα €40,2 εκατ.

ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ

Η αλυσίδα υπεραγορών ανήκει στον ελληνικό όμιλο Σκλαβενίτη, ο οποίος απασχολεί 25.000 εργαζόμενους και διαθέτει 520 καταστήματα στην Ελλάδα και την Κύπρο. Οι ιδιοκτήτες θέλουν να διατηρήσουν την κουλτούρα μιας οικογενειακής επιχείρησης στα καταστήματα, διατηρώντας τις τιμές χαμηλές και βελτιώνοντας τις υπηρεσίες.

Το 2016, ο Σκλαβενίτης ανέλαβε τη λειτουργία των υπεραγορών Carrefour και στις δύο χώρες και λειτουργεί επί του παρόντος 18 καταστήματα στην Κύπρο.

IRON MOUNTAIN INC.

Η Iron Mountain Incorporated είναι μια παγκόσμια επιχείρηση αφιερωμένη στην αποθήκευση δισεκατομμυρίων αξιολογών περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των κρίσιμων επιχειρηματικών πληροφοριών, των εξαιρετικά ευαίσθητων δεδομένων και των πολιτιστικών και ιστορικών αντικειμένων. Παρέχει λύσεις που περιλαμβάνουν διαχείριση πληροφοριών, ψηφιακό μετασχηματισμό, ασφαλή αποθήκευση, ασφαλή καταστροφή, καθώς και κέντρα δεδομένων, υπηρεσίες cloud και αποθήκευση τέχνης και logistics. Το 2017, η Iron Mountain επέλεξε την Fileminders Ltd, ηγέτιδα στη Διαχείριση Πληροφοριών στην Κύπρο, ως υποψήφια για εξαγορά και, μετά από μια επιτυχημένη διαδικασία due diligence, η ίδρυση της Iron Mountain Cyprus έχει αποδειχθεί η σταθερή εκτέλεση του στρατηγικού παγκόσμιου σχεδίου ανάπτυξης της εταιρείας.

MEDICOVER

Η Medicover είναι ένας κορυφαίος διεθνής πάροχος υπηρεσιών υγείας και διαγνωστικών υπηρεσιών. Ιδρύθηκε το 1995 ανταποκρινόμενο στην αυξανόμενη ζήτηση για υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας στην Πολωνία και επεκτάθηκε σε άλλες χώρες, ικανοποιώντας παρόμοιες ανάγκες. Η Medicover παρέχει ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης μέσω ενός εκτεταμένου δικτύου περιπατητικών κλινικών, νοσοκομείων, εγκαταστάσεων ειδικής φροντίδας και εργαστηρίων.

Το 2018 η Medicover επένδυσε €9 εκατ. στην NIPD Genetics ενισχύοντας έτσι την έρευνα της κυπριακής εταιρείας σε νέες υπηρεσίες και προϊόντα, καθώς και την περαιτέρω εμπορευματοποίηση των NIPD Genetics προϊόντων σε νέες αγορές, όπου η Medicover διαχειρίζεται νοσοκομεία και εργαστήρια.

GALLILEO GLOBAL EDUCATION

Το Galileo Global Education είναι ένας κορυφαίος διεθνής πάροχος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με προσφορά που εκτείνεται από τις εφαρμοσμένες τέχνες, τη μόδα, τον σχεδιασμό και το ψηφιακό/διαδικτυακό χώρο στις επιχειρήσεις και την ιατρική. Είναι η μεγαλύτερη ομάδα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης, όσον αφορά τόσο τη γεωγραφική εξάπλωση όσο και το εύρος της προσφοράς, και αποτελεί μέρος του Providence Equity, ενός διεθνούς ταμείου που διαχειρίζεται περιουσιακά στοιχεία αξίας άνω των 50 δισ. δολαρίων.

Τον Ιανουάριο του 2018, το Galileo Global Education απέκτησε το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου από την Laureate Education, Inc. Έναντι €225 εκατ.

JIM CHANG GLOBAL INVESTMENTS

Ο Όμιλος Jim Chang Global Holding ιδρύθηκε από Κινέζους επενδυτές στην Κύπρο για να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο σύστημα βιομηχανικών υπηρεσιών μέσω ξενοδοχείων, ακινήτων, τουρισμού, εκπαίδευσης, διαχείρισης ακινήτων και χρηματοοικονομικής ολοκλήρωσης. Ο Όμιλος συνεργάστηκε με την κυπριακή εταιρεία κατασκευής και ανάπτυξης ακινήτων Giovanni Group για το πολυτελές ξενοδοχείο πέντε αστέρων Sun City.

Ο Όμιλος επενδύει €50 εκατ. για τη χρηματοδότηση της ανέγερσης του Sun City Hotel.

SYNLAB

Η Synlab προσφέρει πλήρη σειρά ιατρικών εργαστηριακών υπηρεσιών για την εξάσκηση των ιατρών, των κλινικών και της φαρμακοβιομηχανίας. Ο όμιλος Synlab κατέχει ηγετική θέση στην ευρωπαϊκή αγορά εργαστηριακών υπηρεσιών για την ιατρική, εστιάζοντας στην εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων εργαστηριακής ιατρικής και στη δικτύωση ειδικών διαγνωστικών ικανοτήτων.

Η Synlab απέκτησε το Medilab Ltd, ένα κλινικό εργαστήριο με σχεδόν 40 χρόνια ιστορίας στην Κύπρο. Η Medilab Ltd μετονομάστηκε σε Synlab Cyprus και αποτελεί πλέον μέρος της Synlab International GmbH, εισάγοντας διεθνείς πρακτικές και τεχνογνωσία από όλη την Ευρώπη.

ALF MIZZI & SONS LTD

Η Alf Mizzi & Sons Ltd είναι μια κορυφαία εταιρεία της Μάλτας που δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των FMCG, catering και λιανικής, με παρουσία σε διάφορες χώρες. Ο Όμιλος βρίσκεται πίσω από το Homemate που άνοιξε στη Λευκωσία τον περασμένο Νοέμβριο και τώρα ψάχνει για ένα νέο χώρο ή κατάσταση για να δημιουργήσει ένα δεύτερο Homemate στη Λεμεσό.

Το 2018 ο όμιλος απέκτησε τον χώρο του πρώην Ellinas DIY στη Λακατάμια, λανσάροντας το Homemate στην Κύπρο.

MOTOR OIL, CORINTH REFINERIES A.E.

Η Motor Oil, Corinth Refineries A.E. είναι πετρελαϊκή εταιρία με έδρα την Ελλάδα, με αντικείμενο την εμπορία πετρελαίου. Αποτελεί ηγετική δύναμη στον τομέα της στη Νότια Ευρώπη και τη Μεσόγειο και διαθέτει μια αξιόπιστη και οικονομικά προσιτή προσφορά ενέργειας.

Το 2016, η 100% θυγατρική της Coral A.E. εξαγόρασε το 100% των μετοχών της Lukoil Cyprus Limited, αποκτώντας 31 πρατήρια βενζίνης της Lukoil στην Κύπρο, έναντι €10 εκατ., μετονομάζοντάς τα με το εμπορικό σήμα Shell.

VTTI

Η VVTI (Vitol Tank Terminals International B.V.) είναι μέλος του Ομίλου Vitol, ενός από τους μεγαλύτερους ανεξάρτητους εμπόρους στον τομέα της ενέργειας. Τον Νοέμβριο του 2014, το τερματικό VTTV, που σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από την VTTI, άνοιξε στο Βασιλικό, ως ο πρώτος σταθμός του είδους αυτού στην Ανατολική Μεσόγειο, που συνδέει την Ευρώπη και τη Μαύρη Θάλασσα με αγορές στη Μέση Ανατολή και την Ασία.

Η επένδυση ύψους €300 εκατ. της εταιρείας στο τερματικό αποθήκευσης και στις εγκαταστάσεις διαχείρισης πετρελαίου στο Βασιλικό βοήθησε την Κύπρο να μπει στον παγκόσμιο ενεργειακό χάρτη. Την εποχή εκείνη ήταν η μεγαλύτερη ξένη επένδυση στη χώρα.

GEMINI REAL ESTATE

Η Gemini Real Estate είναι θυγατρική της Gemini, μιας εταιρείας διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων, στην οποία ανατέθηκε από την οικογένεια του Naguib Sawiris να διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων και επενδύσεων του. Η εταιρεία επενδύει σε ακίνητα στην Ευρώπη και αλλού, όπως η Αίγυπτος, το Καζακστάν και η Γρενάδα. Η μαρίνα της Αγίας Νάπας, το κοινό όραμα

του αιγυπτιακού επενδυτή και του Κύπριου επιχειρηματία Γερασίμου Καραμαντάνη, είναι η πιο σημαντική ανάπτυξη στην περιοχή της Αμμοχώστου.

Η Gemini Real Estate έχει επενδύσει πάνω από €50 εκατ. στην κατασκευή της Μαρίνας της Αγίας Νάπας.

PARIMATCH

Ένας ηγέτης στον κλάδο των στοιχημάτων στην περιοχή των Commonwealth of Independent States (CIS), η Parimatch ιδρύθηκε το 1994 και σήμερα θεωρείται αξιόπιστη και καινοτόμος εταιρεία στοιχημάτων, η οποία επεκτείνεται συνεχώς σε νέες αγορές.

Το 2016, η Parimatch ήταν έτοιμη να προωθήσει και να επεκτείνει τις δραστηριότητές του και την επωνυμία της στην Ευρώπη, αποφασίζοντας να μεταφέρει την έδρα της στην Κύπρο. Η Parimatch Cyprus είναι από τις λίγες εταιρείες που έλαβαν άδεια από την Αρχή Στοιχημάτων Κύπρου για διαδικτυακό στοιχημα στη χώρα.

MELCO

Η Melco Resorts & Entertainment Limited (NASDAQ: MLCO), είναι πρωτοπόρα εταιρεία ανάπτυξης, ιδιοκτησίας και διαχείρισης εγκαταστάσεων παιγνίων καζίνο και καζίνο - θέρετρων στην Ασία. Είναι ένας από τους μεγαλύτερους ολοκληρωμένους διαχειριστές θέρετρων στον κόσμο και ιδιοκτήτης αλλά και πάροχος παιχνιδιών καζίνο και ψυχαγωγικών εγκαταστάσεων σε πολυάριθμες χώρες σε όλο τον κόσμο. Το City of Dreams Mediterranean στη Λεμεσό θα είναι το πρώτο ολοκληρωμένο καζίνο της Κύπρου και το μεγαλύτερο στην Ευρώπη, το οποίο θα λειτουργήσει το 2021.

Η συνολική επένδυση της Melco στο City of Dreams Mediterranean υπολογίζεται στα €550 εκατ.

EUROGATE

Η Eurogate είναι η μεγαλύτερη εταιρεία εμπορευματοκιβωτίων στην Ευρώπη και διαχειρίζεται περίπου 15 εκατομμύρια εμπορευματοκιβώτια (TEU) σε 12 τερματικούς σταθμούς στη Γερμανία, την Ιταλία, το Μαρόκο, την Πορτογαλία, τη Ρωσία και την Κύπρο. Η εταιρεία απασχολεί σχεδόν 8.000 άτομα και έχει ετήσιο κύκλο εργασιών περίπου €600 εκατ.

Μετά από μία αρχική επένδυση άνω των €30 εκατ. για την αναβάθμιση των υποδομών και των υπηρεσιών που παρέχονται στο λιμάνι της Λεμεσού, η Eurogate,

μαζί με την DP World Limassol, συμφώνησαν να πληρώσουν €1,9 δισ. για την περίοδο διαχείρισης 25 ετών. Η Eurogate διαχειρίζεται και λειτουργεί το τερματικό εμπορευματοκιβωτίων του λιμανιού Λεμεσού.

H&M

Η Hennes & Mauritz AB (H&M) είναι μια σουηδική πολυεθνική εταιρεία ειδών ένδυσης-λιανικής που είναι γνωστή για τα είδη ένδυσης ταχείας μόδας για άντρες, γυναίκες, έφηβους και παιδιά. Η H&M και οι συνδεδεμένες εταιρείες της λειτουργούν σε 62 χώρες με περισσότερα από 4.500 καταστήματα και από το 2015 απασχολεί περίπου 132.000 άτομα.

Μετά από χρόνια αναμονής, το πρώτο κατάστημα της H&M στην Κύπρο, που βρίσκεται στην οδό Λήδρας στη Λευκωσία, άνοιξε τις πόρτες του το 2016.

ASCENDIS

Η Ascendis Health είναι μια νοτιοαφρικανική εταιρεία υγείας και ευεξίας που ιδρύθηκε το 2008 και είναι εισηγμένη στον τομέα της υγειονομικής περιθαλψής του Χρηματιστηρίου του Γιοχάνεσμπουργκ από τον Νοέμβριο του 2013. Το 2015 ο Όμιλος ξεκίνησε μια διεθνή στρατηγική ανάπτυξης και απέκτησε τέσσερις επιχειρήσεις στην Ευρώπη: τη Farmalider στην Ισπανία (2015), τη Remedica στην Κύπρο (2016), τη Scitec στην Ουγγαρία (2016) και την Sunwave Pharma στη Ρουμανία (2017). Σήμερα η Ascendis Health έχει παγκόσμια εμβέλεια με γνωστά εμπορικά σήματα και προϊόντα που πωλούνται σε περισσότερες από 120 χώρες σε όλες τις ηπείρους.

Η Remedica αποκτήθηκε το 2016 από την Ascendis για το ποσό των €260 εκατ. και άλλα €75 εκατ. μετά από τρία χρόνια.

(<https://inbusinessnews.reporter.com.cy/business/property/article/212162/oi-meglyteres-xenes-ependyseis-poy-egnan-stin-kypro>)

3.5 Ποιοι τομείς ελκύουν επενδύσεις στην Κύπρο

Το επενδυτικό ενδιαφέρον στην Κύπρο προέρχεται σχεδόν αποκλειστικά από τις επιχειρήσεις που είναι ήδη εγκατεστημένες στο νησί και μεταξύ όσων δεν έχουν παρουσία στη χώρα το ποσοστό περιορίζεται στο 4%. 7 στους 10 επενδυτές εμφανίζονται πρόθυμοι υπό προϋποθέσεις να επενδύσουν στην Κύπρο.

Ο κλάδος που κεντρίζει περισσότερο το ενδιαφέρον των επενδυτών είναι η δημιουργία γραφείου πωλήσεων ή καταστήματος (περιλαμβανομένων των franchise). Λίγο πιο χαμηλά σε ενδιαφέρον βρίσκονται το κομμάτι χρηματιστηρίου συναλλάγματος και προϊόντων, ο τουρισμός και μετά ο κατασκευαστικός τομέας, με τελευταίες τις επενδύσεις στη βιομηχανία και το Χρηματιστήριο. Η μικρή συμμετοχή μεταξύ των επενδυτικών σχεδίων δραστηριοτήτων έντασης κεφαλαίου και υψηλής τεχνολογίας δημιουργεί μια έντονη ανησυχία. Ενώ αξιολογείται ότι μόλις το 9% των ερωτηθέντων συμπεριλαμβάνουν τη βιομηχανία στα επενδυτικά τους σχέδια για την Κύπρο, έναντι 30% για το σύνολο της Ευρώπης.

Πηγή: www.monopoli.gr

Ανησυχητικό είναι και το σχετικά χαμηλό ποσοστό, μόλις 8%, συμμετοχής των σχεδίων για επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη (R&D), σε σύγκριση με 22% στην Ευρώπη. Ενώ μόνο το 2% των ερωτώμενων εξετάζουν τη δημιουργία κεντρικών γραφείων στην Κύπρο, έναντι 7% στο σύνολο της Ευρώπης, αλλά και 4% στο Ηνωμένο Βασίλειο που ετοιμάζεται να αποχωρίσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κορυφαίο πλεονέκτημα της χώρας αναδεικνύεται η ποιότητα ζωής (περιβάλλον, δυνατότητες αναψυχής, πολιτισμός), με το 85% να θεωρούν τη χώρα ελκυστική με βάση το κριτήριο αυτό. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσοστό για την Κύπρο συμπίπτει με εκείνο του Ηνωμένου Βασιλείου, ενώ χώρες, όπως η Μάλτα (88%) και η Πορτογαλία (90%), αξιολογούνται επίσης πολύ θετικά. Στα θετικά της χώρας συγκαταλέγονται το επίπεδο των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού (70%) και οι υποδομές τηλεπικοινωνιών (67%). Ποσοστά όμως που υστερούν έναντι π.χ. της Πορτογαλίας, της Ολλανδίας, της Μάλτας, της Γερμανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Σε χαμηλά επίπεδα, 62%, η επιχειρηματική κουλτούρα και επιχειρηματικότητα, η εγχώρια αγορά και η δυνατότητα ενίσχυσης της παραγωγικότητας της επιχείρησης στη Κύπρο. Πιο χαμηλά η Ελλάδα στο 50%.

Που εντοπίζονται τα αρνητικά σημεία

Αρνητική βαθμολογία παίρνει η Κύπρος στην πρόσβαση στη χρηματοδότηση (25% τη θεωρούν ελκυστική, έναντι 65% που τη θεωρούν λίγο έως καθόλου ελκυστική), το γραφειοκρατικό και διοικητικό περιβάλλον (37% έναντι 57%), ενώ θετική βαθμολογία παίρνει η φορολογία των επιχειρήσεων (65% έναντι 15%). Το γραφειοκρατικό και διοικητικό περιβάλλον συγκέντρωσε τις περισσότερες αρνητικές απαντήσεις του συνόλου του δείγματος (57%). Όπως σημειώνεται, δεν μπορεί να παραβλέψει κάποιος το γεγονός ότι η Κύπρος δεν έχει χερσαία σύνορα και ότι 40% του εδάφους της βρίσκεται κάτω υπό τουρκική στρατιωτική κατοχή. Όμως, το ότι μια ευρωπαϊκή χώρα είναι νησί (π.χ. Μεγάλη Βρετανία και Μάλτα) δεν είναι κατ' ανάγκην αρνητικός παράγοντας.

Το ότι η Κύπρος βρίσκεται κατά σχεδόν το ήμισυ υπό κατοχή δεν εμπόδισε δυστυχώς, την ούτως καλουμένη «ΤΔΒΚ» να προσελκύσει περίπου 500 ξένους επενδυτές το πρώτο εξάμηνο του 2019 (περίπου 3.000 το 2018). Αγοραστές που επένδυσαν σ' ένα παράνομο μόρφωμα. Συνεπώς, η Κύπρος έχει ακόμα δρόμο να διανύσει για να προσελκύσει ξένες επενδύσεις και να ενισχύσει την οικονομική της ευημερία. Στα θετικά, η Κύπρος προχώρησε στη φιλελευθεροποίηση των ξένων άμεσων επενδύσεων (ΞΑΕ) τόσο για κοινοτικούς όσο και για μη κοινοτικούς υπηκόους. Οι διοικητικές διαδικασίες απλοποιήθηκαν και κανένας περιορισμός δεν υπάρχει στους περισσότερους τομείς της οικονομίας, όσον αφορά το ελάχιστο επίπεδο των επενδύσεων ή το ποσοστό συμμετοχής αλλοδαπών.

Περιθώρια βελτίωσης

Την περίοδο 2014 - 2018 οι καθαρές εισροές των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) στην Κύπρο άγγιξαν τα 11 δισ. ευρώ, το 20% εκ των οποίων συνδέεται με το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων και την κτηματαγορά, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό αφορά τις τράπεζες, τον τουρισμό. Όπως αναφέρει η έρευνα, την ίδια στιγμή, χώρες μικρότερου μεγέθους και πληθυσμού, όπως η Μάλτα (περίπου 440.000 κάτοικοι) έχει σημειώσει ένα εντυπωσιακό ρεκόρ στην προσέλκυση ξένων επενδυτών, οι οποίοι συνεχίζουν να επανεπενδύουν στην παραγωγή της χώρας και στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών. Αυτό επιτεύχθηκε κυρίως με την αλλαγή της κύριας βάσης της βιομηχανίας, δηλαδή με τη μεταβολή από τον τομέα της εργασίας – παραγωγής, προς στον τομέα της γνώσης και με τον τρόπο αυτό στην προσέλκυση ξένων άμεσων επενδύσεων (Α.Ξ.Ε.) από χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ισπανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Επιπλέον, οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) αποτελούν τη βασική κινητήρια δύναμη της οικονομίας της Μάλτας. Ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον και η χρηστή διακυβέρνηση, που με τη σειρά τους συμπληρώνουν με επαρκή τρόπο το ευνοϊκό επιχειρηματικό κλίμα κάνουν τη Μάλτα ένα προσοδοφόρο προορισμό για τους ξένους επενδυτές. Οι επενδυτικές αυτές δραστηριότητες επικεντρώνονται κυρίως στον χώρο του τουρισμού, των υπηρεσιών και του εμπορίου. Αυτές οι ευνοϊκές βιομηχανικές πολιτικές της και το ανεπτυγμένο επιχειρηματικό κλίμα αποτελούν τους βασικούς πυλώνες πάνω στους οποίους οι αλλοδαπές εταιρείες έχουν κτίσει την επιτυχία τους. (<https://www.philenews.com/oikonomia/kypros/article/766991>)

3.6 Στρατηγικές για την προσέλκυση ποιοτικών ξένων επενδύσεων

Παρακάτω επισημαίνονται οι κυριότερες στρατηγικές προσέλκυσης ενδιαφέροντος για πραγματοποίηση ΑΞΕ:

- 1) Διαμόρφωση ενός εθνικού brand που θα προσβλέπει στην ενίσχυση της εικόνας της χώρας και στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της
- 2) Παροχή ανοικτών, διαφανών και αξιόπιστων συνθηκών και διαδικασιών για όλα τα είδη επιχειρήσεων, είτε ξένων είτε εγχώριων, συμπεριλαμβανομένων: ευκολία επιχειρηματικής δραστηριότητας, πρόσβαση σε εισαγωγές, ευέλικτη αγορά εργασίας και προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.
- 3) Εντατικοποίηση των ενεργειών του Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων (ΟΠΠ) για προώθηση άμεσων ξένων επενδύσεων.
- 4) Ο Μηχανισμός Ταχείας Δραστηριοποίησης (ΜΤΔ) που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 3 Σεπτεμβρίου 2020 στο πλαίσιο της προσπάθειας για περαιτέρω προσέλκυση ξένων εταιρειών, καθώς και για ταχεία και αποτελεσματική εξυπηρέτηση αιτημάτων που λαμβάνονται από εταιρείες ξένων χωρών για εγκατάσταση στην Κύπρο θα συμβάλει σημαντικά στη προσέλκυση ξένων επενδύσεων και στη βελτίωση του επιχειρηματικού οικοσυστήματος. Επίσης, εισηγήση είναι να εξεταστεί όπως ο ΜΤΔ λειτουργεί όχι μόνο ως σύνδεσμος μεταξύ ξένων επενδυτών και εγχώριας οικονομίας, αλλά και ως καταλύτης παρέχοντας κορυφαία υποδομή και έτοιμη πρόσβαση σε εξειδικευμένους εργαζόμενους, τεχνικούς, μηχανικούς και διαχειριστές που μπορεί να απαιτούνται για την προσέλκυση τέτοιων επενδύσεων. Επιπλέον, θα πρέπει να ασχολείται με τη «φροντίδα» μετά την επένδυση, αναγνωρίζοντας τα αποτελέσματα επίδειξης από ικανοποιημένους επενδυτές, τις δυνατότητες επανεπένδυσης και τις δυνατότητες ανάπτυξης συμπλεγμάτων λόγω παρακολούθησης επενδύσεων.
- 5) Δημιουργία προγράμματος ανάπτυξης «προμηθευτή» για υποστήριξη της διαδικασίας αντιστοίχισης μεταξύ ξένου πελάτη και τοπικού προμηθευτή.
- 6) Ενθάρρυνση άμεσων ξένων επενδυτών από Κύπριους της Διασποράς. Οι συγκεκριμένοι επιχειρηματίες είναι πιο πιθανό να δημιουργήσουν δεσμούς με εγχώριες εταιρείες και να συμβάλουν στη διεθνοποίηση της χώρας υποδοχής.

7) Παραχώρηση επιδοτήσεων/επιχορηγήσεων για επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία που θα γίνουν το 2021 ως ποσοστό του κόστους

8) Επανεξέταση φορολογικών κινήτρων και φορολογικών ελαφρύνσεων προς επιχειρήσεις και επενδυτές:

- Παροχή φορολογικών εκπτώσεων (όπως για παράδειγμα η νοητή έκπτωση τόκων για εισαγωγή νέων κεφαλαίων υπό προϋποθέσεις) για όλα τα νέα κεφάλαια που επενδύονται στις επιχειρήσεις για επέκταση των δραστηριοτήτων τους.
- Παροχή φορολογικών κινήτρων σε εξειδικευμένους τομείς, όπως για παράδειγμα υψηλής τεχνολογίας καθώς και δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας με την δημιουργία ερευνητικών κέντρων ή επιχειρηματικών πάρκων που θα συμπεριλαμβάνουν:
- Επιδοτούμενη μίσθωση κρατικής γης
- Επιχορηγήσεις προς υποστήριξη για απασχόληση και κατάρτιση (grants) σε συνεργασία με την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑΝΑΔ)
- Παροχή αυξημένων πιστώσεων και φορολογικών αφαιρέσεων στην περίπτωση επενδύσεων για την έρευνα και καινοτομία
- Εισαγωγή φορολογικών και κινήτρων για επιχειρήσεις που εφαρμόζουν/επενδύουν σε φιλική προς το περιβάλλον τεχνολογία

9) Επέκταση των φορολογικών κινήτρων απαλλαγής του 20% και 50% των προσωπικών εισοδημάτων από εργοδότηση στη Δημοκρατία ατόμων που δεν ήταν φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου πριν την έναρξη εργοδότησης τους.

10) Αυξημένα φορολογικά κίνητρα προς τις επιχειρήσεις για επενδύσεις με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας και νερού (διπλασιασμός των φορολογικών εκπτώσεων).

11) Αυξημένη κεφαλαιουχική έκπτωση για μηχανήματα, εγκαταστάσεις για βιομηχανικά και ξενοδοχειακές μονάδες νοουμένου ότι το δημοσιονομικό κόστος είναι εφικτό για το Κράτος.

12) Αύξηση αποσβέσεων για εξοπλισμό (επιταχυνόμενες αποσβέσεις) που υποβοηθούν την μετάβαση στην ψηφιακή εποχή και τεχνολογία.

13) Ανάπτυξη δικτύων πέμπτης γενιάς (5G) στη Κύπρο.

14) Δημιουργία Εθνικού Χωρικού Πλαισίου για την βιομηχανία, που θα ενσωματώνει Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ανάπτυξη Επιχειρηματικών Πάρκων.

15) Απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών χορήγησης αδειών.

Πηγή: www.nfantis.gr

Μια άλλη διάσταση που μπορεί να εξεταστεί προς την προσέλκυση ξένων επενδύσεων είναι η ελευθεροποίηση συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας και ο περιορισμός μονοπωλιακών καταστάσεων. Τέτοιες κινήσεις οδηγούν σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας, στην καλύτερη κατανομή των διαθέσιμων παραγωγικών συντελεστών, σε αύξηση της αποτελεσματικότητας, στην ενθάρρυνση ξένων επενδύσεων, στη διάχυση νέων τεχνολογιών, στην άντληση δημοσίων εσόδων και στη μείωση των δαπανών, στην προσφορά υψηλότερης ποιότητας δημοσίων αγαθών

προς τους πολίτες, σε χαμηλότερα τιμολόγια, και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής και της απασχόλησης.

<https://inbusinessnews.reporter.com.cy/financials/cyprus/article/262847/soak-15-eisigseis-ga-proselkysi-xenon-ependyseon>

3.7 Ελκυστικότητα της Κύπρου ως προς την εικόνα, την εμπιστοσύνη των επενδυτών και την ικανότητά της να παρέχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για τις ΑΞΕ

Η αισιοδοξία των επενδυτών για το πόσο ελκυστική θα παρουσιαστεί η χώρα τα επόμενα χρόνια, είναι μεγάλη. Ωστόσο επισημαίνουν πως υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

- ❖ Ο κορωνοϊός προκάλεσε σημαντική μείωση των έργων ΑΞΕ σε ολόκληρη την Ευρώπη. Παράλληλα, οι επενδυτές υποστηρίζουν ότι η Κύπρος παραμένει ελκυστικός επενδυτικός προορισμός.
- ❖ Οι επενδυτές με παρουσία στην Κύπρο, έχουν πολύ πιο ευνοϊκή γνώμη σε σύγκριση με αυτούς που δεν έχουν παρουσία.
- ❖ Η ποιότητα ζωής, οι τηλεπικοινωνίες και η ψηφιακή υποδομή καθώς και το σταθερό πολιτικοκοινωνικό περιβάλλον αποτελούν κορυφαίους παράγοντες ελκυστικότητας.
- ❖ Επιπλέον υποστήριξη της υψηλής τεχνολογίας και της καινοτομίας, των επενδύσεων σε μεγάλα έργα υποδομής και αστικά έργα, και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αναδείχθηκαν ως τομείς προτεραιότητας για την προσέλκυση επιπλέον επενδύσεων.
- ❖ Η ελκυστικότητα της χώρας ως επενδυτικός προορισμός, θα βελτιωθεί περαιτέρω σε περίπτωση λύσης του Κυπριακού προβλήματος.

Το 2019, η Ευρώπη είχε μια από τις ισχυρότερες χρονιές όσον αφορά τις ΑΞΕ, ωστόσο, η πανδημία οδήγησε σε απότομη μείωση του αριθμού των προγραμματισμένων έργων. Η ήπειρος προσέλκυσε 6.417 έργα. Όμως με τη πανδημία και το 35% των έργων να έχουν ακυρωθεί, οι επενδύσεις παρουσιάζουν προβλήματα.

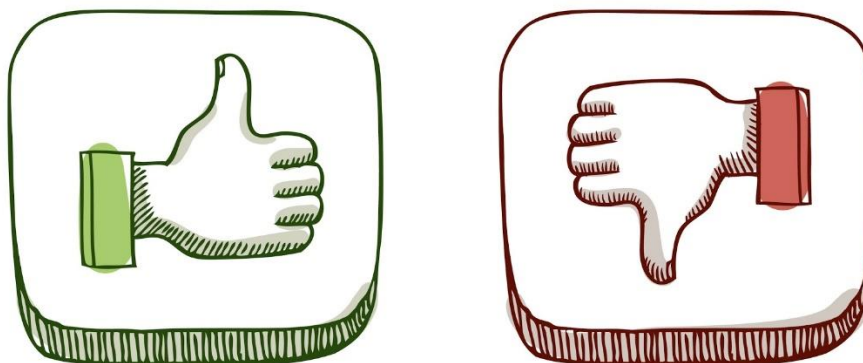
Παρά την πανδημία, η Κύπρος παραμένει ένας ελκυστικός επενδυτικός προορισμός. Οι εισροές ΑΞΕ στην Κύπρο αυξήθηκαν τα τελευταία χρόνια, ενώ άγγιξαν τα 6 δισεκατομμύρια ευρώ το 2019. Οι ΑΞΕ αφορούσαν κυρίως στους τομείς του τουρισμού, των ακινήτων, των υποδομών, της ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών και, πιο πρόσφατα, των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και της

εκπαίδευσης. Οι κύριες χώρες προέλευσης ήταν η Ρωσία και η Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών, η Μέση Ανατολή και η περιοχή του Κόλπου, η Κίνα, η Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και πρόσφατα οι ΗΠΑ.

Το ενδιαφέρον για την Κύπρο παραμένει ισχυρό μεταξύ των εδραιωμένων επενδυτών. Σχεδόν ένας στους τέσσερις επενδυτές αναφέρουν ότι σχεδιάζουν να επενδύσουν ή να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους στην Κύπρο τα επόμενα τρία χρόνια. Το ποσοστό στην περίπτωση των εδραιωμένων παικτών διπλασιάζεται (54%).

Ισχυρά και αδύναμα σημεία της ελκυστικότητας της χώρας

Μεταξύ των επενδυτών που έχουν ήδη παρουσία στην Κύπρο, κορυφαίος παράγοντας για την ελκυστικότητα της χώρας αποτελεί η ποιότητα ζωής (99%), ενώ οι τηλεπικοινωνίες και η ψηφιακή υποδομή, καθώς και η πολιτική σταθερότητα και το κοινωνικό περιβάλλον, ακολουθούν με 90% έκαστο.

Πηγή: www.blacksmithint.com

Μια από τις χαμηλότερες επιδόσεις καταγράφεται ως προς το ευνοϊκό γραφειοκρατικό και διοικητικό περιβάλλον (69%). Χαμηλά ποσοστά παρατηρούνται επίσης σε σχέση με τις ενισχύσεις, επιδοτήσεις και μέτρα στήριξης από τις δημόσιες αρχές (68%), την ευελιξία της εργατικής νομοθεσίας (66%) καθώς και την αιμόφορο ανάπτυξη/ αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής (66%)· υποδεικνύοντας πιθανούς τομείς βελτίωσης.

Η πλειοψηφία των επενδυτών υποστηρίζει ότι για να διατηρήσει η Κύπρος την ανταγωνιστική της θέση στην παγκόσμια αγορά, θα πρέπει να υπάρξει περαιτέρω υποστήριξη της υψηλής τεχνολογίας και της καινοτομίας. Η επένδυση σε μεγάλα έργα υποδομής και αστικά έργα προέκυψε ως δεύτερη βασική προτεραιότητα ενώ η υποστήριξη προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις εμφανίζεται επίσης ως σημαντική προϋπόθεση. Το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελούν επίσης βασικά ζητήματα στις επενδυτικές αποφάσεις.

Η παρουσία ενός ισχυρού τραπεζικού τομέα και μιας ισχυρής και ενεργής χρηματιστηριακής αγοράς θεωρείται σημαντική από τους επενδυτές

Η πλειοψηφία των επενδυτών αναφέρει ότι ο τοπικός τραπεζικός τομέας αποτελεί σημαντική παράμετρο στην απόφασή τους για ξένες επενδύσεις, ενώ ένα πολύ μεγάλο ποσοστό από αυτούς αναφέρεται επίσης στη σημασία της παρουσίας μιας ισχυρής και ενεργής τοπικής χρηματιστηριακής αγοράς. (EY Attractiveness Survey Cyprus, 2020)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

4.1 Ιστορικά Στοιχεία

Η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ με έτος ίδρυσης το 1998, αποτελεί έναν από τους κορυφαίους Ομίλους στον τομέα της ενέργειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, ο οποίος δραστηροποιείται σε 6 χώρες. Εισηγμένος τόσο στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ATHEX: ELPE) όσο και στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου (LSE: HLPD)

Το 2019, ο Κύκλος Εργασιών του Ομίλου ανήλθε σε €8,9 δισ. και τα Συγκρίσιμα Κέρδη EBITDA σε €572 εκατ.. Ως κύριοι μέτοχοι του ομίλου εμφανίζονται η Paneuropean Oil and Industrial Holdings S.A. (45,5%) και το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (35,5%), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό ανήκει σε θεσμικούς (11%) και ιδιώτες (8%) επενδυτές.

Ο τομέας διύλισης αποτελεί την κύρια δραστηριότητα, αντιπροσωπεύοντας περίπου 75% του συνολικού ενεργητικού. Ο Όμιλος διαθέτει τα τρία από τα τέσσερα διυλιστήρια που λειτουργούν στην Ελλάδα σε Ασπρόπυργο, Ελευσίνα και Θεσσαλονίκη, με συνολική δυναμικότητα 344 kbrd, κατέχοντας μερίδιο περίπου 60% της ελληνικής αγοράς στον τομέα του χονδρικού εμπορίου πετρελαιοειδών.

Ελέγχει την εγχώρια εμπορία, μέσω της θυγατρικής του ΕΚΟ, η οποία δραστηριοποιείται στη λιανική εμπορία μέσω δικτύου περίπου 1.700 πρατηρίων καθώς και στις πωλήσεις υγραερίου, βιομηχανικών, αεροπορικών, ναυτιλιακών καυσίμων και λιπαντικών.

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει δραστηριότητες στις αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Μέσω των υποδομών αποθήκευσης και διακίνησης που διαθέτει, καθώς και ενός δικτύου περίπου 300 πρατηρίων, κατέχει σημαντική θέση στην εμπορία καυσίμων σε Κύπρο, Βουλγαρία, Σερβία, Μαυροβούνιο και Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας.

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στον τομέα της έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων στην Ελλάδα αναπτύσσοντας ένα χαρτοφυλάκιο έρευνας σε χερσαίες και υπεράκτιες περιοχές, είτε ανεξάρτητα, είτε σε συνεργασία με κορυφαίες εταιρείες του κλάδου όπως οι Total, ExxonMobil, Repsol, Edison και Energean.

Ο Όμιλος διαθέτει το μοναδικό καθετοποιημένο συγκρότημα παραγωγής πετροχημικών στην Ελλάδα, με κύρια προϊόντα το πολυπροπυλένιο και παράγωγά του. Το μερίδιο της εγχώριας αγοράς υπερβαίνει το 50% ενώ οι εξαγωγές, κυρίως

στην Τουρκία και άλλες Μεσογειακές χώρες αντιπροσωπεύουν ποσοστό περίπου 67% των πωλήσεων.

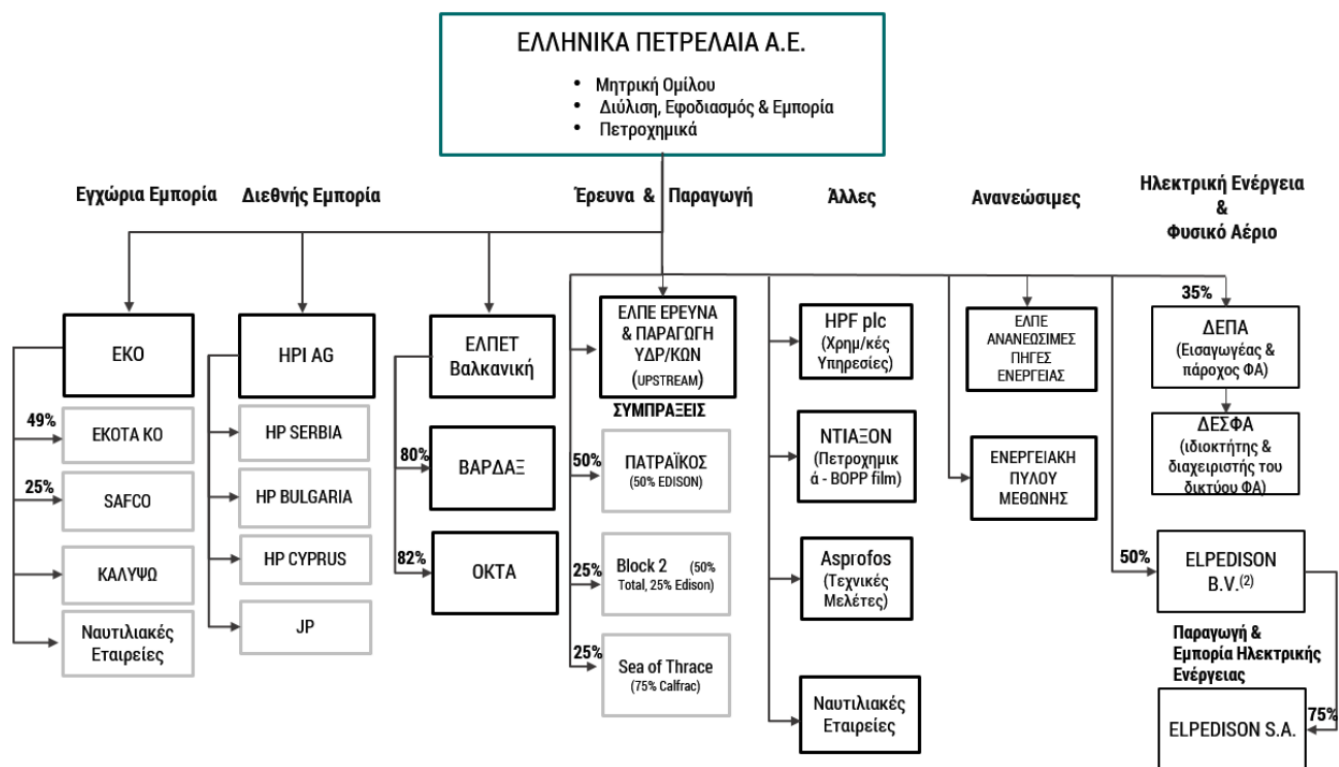
Παράλληλα, η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ δραστηριοποιείται στον κλάδο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με χαρτοφυλάκιο 26 MW σε λειτουργία και περισσότερα από 1.000MW σε διάφορα στάδια ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένου ενός Φ/Β έργου 204MW στην Κοζάνη, το οποίο είναι υπό κατασκευή και συγκαταλέγεται στα 4 μεγαλύτερα της Ευρώπης.

Πηγή: www.helpe.gr

Δραστηριοποιείται επίσης στους τομείς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Μέσω της ELPEDISON, κοινοπραξία με την EDISON, λειτουργεί δύο μονάδες συνδυασμένου κύκλου, συνολικής ισχύος 810 MW, ενώ έχει παρουσία και στη λιανική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο Όμιλος συμμετέχει κατά 35% στη Δημόσια Επιχείρηση Αερίου Α.Ε. (ΔΕΠΑ), που αποτελεί τον κύριο εισαγωγέα και πάροχο φυσικού αερίου (ΦΑ) στην Ελλάδα. Η ΔΕΠΑ έχει ισχυρή παρουσία στη διανομή και προμήθεια ΦΑ μέσω θυγατρικών της. Η ΔΕΠΑ πρόσφατα ολοκλήρωσε τη διαδικασία μετασχηματισμού της, με μερική διάσπαση του κλάδου υποδομών και απόσχιση του κλάδου διεθνών έργων και μετονομασία της σε ΔΕΠΑ Εμπορίας. Σε εξέλιξη βρίσκονται διεθνείς διαγωνιστικές διαδικασίες για την πώληση της ΔΕΠΑ Υποδομών, καθώς και του ποσοστού του ΤΑΙΠΕΔ στη ΔΕΠΑ Εμπορίας.

Οι δραστηριότητες του Ομίλου είναι:

- Διύλιση, Εφοδιασμός και Εμπορία Πετρελαιοειδών
- Λιανική Εμπορία πετρελαιοειδών
- Παραγωγή και Εμπορία Πετροχημικών
- Έρευνα και Παραγωγή Υδρογονανθράκων
- Παραγωγή Ενέργειας και Φυσικό Αέριο
- Τεχνικές Μελέτες

Κυπριακή αγορά

Η παρουσία της Ελληνικά Πετρέλαια στην Κύπρο είναι σημαντική για τον Όμιλο. Πέρα από την επιχειρηματική δραστηριότητα και στόχους, υποστηρίζει διαχρονικά την εθνική ενεργειακή πολιτική και τον ομαλό εφοδιασμό της κυπριακής αγοράς με καύσιμα και υπηρεσίες υψηλών προδιαγραφών. Συνολικά ο Όμιλος έχει επενδύσει

περισσότερα από 120 εκατομμύρια ευρώ στην κυπριακή αγορά ενώ το πρόγραμμα επενδύσεων του για τα επόμενα χρόνια υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ.

Ελληνικά Πετρέλαια Κύπρου Ltd

Η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ Ltd είναι θυγατρική κατά 100% της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΑΕ. Δημιουργήθηκε με την εξαγορά της BP Cyprus LTD το Δεκέμβριο του 2002.

Η εταιρεία δραστηριοποιείται στον τομέα της προμήθειας, μεταφοράς και εμπορίας υγρών καυσίμων, λιπαντικών και υγροποιημένου πετρελαίου (LPG) σε εμπορικούς και βιομηχανικούς πελάτες. Ταυτόχρονα, διανέμει τα προϊόντα της στο ευρύ κοινό μέσω δικτύου 94 πρατηρίων καυσίμων, με το σήμα ΕΚΟ.

Κύριος και αμετακίνητος στόχος της Ελληνικά Πετρέλαια Κύπρου είναι να εδραιώσει την ηγετική της θέση στην κυπριακή αγορά με την αξιόπιστη παροχή ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών, ασφαλών εργασιακών συνθηκών, σεβασμό στο περιβάλλον και τον καταναλωτή και κοινωνική προσφορά στο ευρύτερο κοινό

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) αναδεικνύεται σε όλες τις εκφάνσεις της στρατηγικής, της επιχειρηματικότητας και της καθημερινής λειτουργίας της ΕΚΟ Κύπρου. Η προσφορά της ΕΚΟ στην Κύπρο και η υπεύθυνη στάση της προς το κοινωνικό σύνολο επικεντρώνεται κάτω από τους πυλώνες οδική ασφάλεια, νέα γενιά, καινοτομία και εκπαίδευση. Επίσης, η ΕΚΟ Κύπρου αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και εστιάζει την προσοχή της σε ζητήματα και τομείς όπου υπάρχει μεγάλη ανάγκη και κοινωνική απαίτηση, ενισχύοντας έτσι την κοινωνική αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια. (<https://www.csrcyprus.org.cy/el/ellinika-petrelaia>)

Η υποδομή της αποτελείται από:

- 94 πρατήρια
- Γραφεία στην Λάρνακα
- Γραφεία στη Λευκωσία
- Δεξαμενές αποθήκευσης καυσίμων στη Λάρνακα
- Σταθμό φόρτωσης βυτιοφόρων οχημάτων
- Εμφιαλωτήριο υγραερίου – σταθμός φιαλών και φόρτωση χύμα υγραερίου (LPG) σε βυτιοφόρα

- 5 βυτιοφόρα συνολικής χωρητικότητας 80.000 λίτρων για τη μεταφορά υγραερίου
- Αποθήκες λιπαντικών

Φιλοσοφία

Η φιλοσοφία στην οποία χτίστηκε η επιτυχημένη πορεία της εταιρείας είναι η ακόλουθη:

- Ο εφοδιασμός της αγοράς με υγρά καύσιμα, LPG και λιπαντικά υψηλής ποιότητας με ασφάλεια.
- Η συνέπεια, η αξιοπιστία και η άμεση εξυπηρέτηση των πελατών .
- Η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και η χρήση κατάλληλων μηχανημάτων και εξοπλισμού για την ορθή διεξαγωγή των εργασιών με ασφάλεια.
- Η συνεχής εκπαίδευση των στελεχών και όλου του προσωπικού της εταιρείας γενικότερα.
- Η διασφάλιση της υγιεινής και ασφάλειας για την προστασία του προσωπικού και όλων των ενδιαφερόμενων μερών.
- Ο σεβασμός και η προστασία του περιβάλλοντος
- Η διαχείριση και η ανταμοιβή του προσωπικού με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτυγχάνεται πλήρης αξιοποίηση του χρόνου και των δυνατοτήτων του ώστε να αυξάνεται συνεχώς η παραγωγικότητα και η αποδοτικότητα της εταιρείας.

Σύνθεση Διοικητικού Συμβουλίου	
Πρόεδρος	Γεώργιος Αλεξόπουλος
Διευθύνων Σύμβουλος	Γεώργιος Γρηγοράς
Μέλη	Ιωάννης Δοράτης
	Κωνσταντίνος Καραχάλιος
	Adam Dann
	Θεοδώρα Παπαδημητρίου
	Mark Richards
	Παναγιώτης Δαβέρος

(<https://www.helpe.gr/the-group/where-we-are-active-abroad/hellenic-petroleum-cyprus-ltd>)

4.2 Κύρια Οικονομικά Στοιχεία

ΚΥΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Κύρια Αποτελέσματα Χρήσης Ομίλου

€ εκατ.	2016	2017	2018	2019
Πωλήσεις	6.613	7.995	9.769	8.857
Συγκρίσιμα* κέρδη EBITDA	731	834	730	572
Καθαρά Κέρδη	329	384	215	164
Συγκρίσιμα* Καθαρά Κέρδη	265	372	296	185

* αναπροσαρμοσμένο για τις επιπτώσεις από την αποτίμηση των αποθεμάτων καθώς και μη λειτουργικών κερδών

Κύρια Στοιχεία Ισολογισμού

€ εκατ.	2016	2017	2018	2019
Απασχολούμενα Κεφάλαια	3.903	4.173	3.855	3.869
Καθαρός Δανεισμός	1.759	1.800	1.460	1.543
Δανειακή Μόχλευση	45%	43%	38%	40%

Κύρια Χρηματοοικονομικά Στοιχεία 2019	
Ποσά σε εκατ. €	
Κύκλος Εργασιών	8.857
Συγκρίσιμα Κέρδη EBITDA	572
Συγκρίσιμα Καθαρά Κέρδη	185
Απασχολούμενα Κεφάλαια	3.869
Καθαρός Δανεισμός	1.543

Ένας δυναμικός Όμιλος με στέρεες βάσεις, που πρωταγωνιστεί στις ενεργειακές εξελίξεις στην Ελλάδα, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης.

Η σταδιακή μετεξέλιξή του από πετρελαϊκή σε ενεργειακή δύναμη συνοδεύεται από διεθνείς δραστηριότητες, επεκτάσεις και συμμαχίες, αλλά και από ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα με επιλεγμένες κερδοφόρες επενδύσεις σε νέους τομείς.

4.3 Ανταγωνιστικά Πλεονεκτήματα

Στη Βιομηχανία

Η κυπριακή βιομηχανία και βιοτεχνία τροφοδοτούνται και αναπτύσσονται με πετρελαϊκά καύσιμα. Ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε εγκατάστασης χρησιμοποιείται ντήζελ κίνησης, βιομηχανικό μαζούτ και βιομηχανικά υγραέρια (προπάνιο, βουτάνιο και μίγμα) ενώ και, οι γεωργικές εγκαταστάσεις κάνουν χρήση όλο το χρόνο αγροτικού πετρελαίου. Η ηλεκτροδότηση επίσης βασίζεται σε μεγάλο ποσοστό στο πετρέλαιο.

Μέρος της κυπριακής βιομηχανίας χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη τα χημικά προϊόντα της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ.

Στον Αέρα

Τα αεροπορικά καύσιμα, JA-1 και JP-8, παράγονται στα τρία διυλιστήρια, σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές AFQRJOS και DEFENCE STANDARD 91-91 και τροφοδοτούν όλα τα αεροδρόμια της χώρας.

Στο Δρόμο

Όλα τα είδη καυσίμων που απαιτούνται από την κυπριακή αγορά παράγονται από την ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ, σύμφωνα με τις κυπριακές προδιαγραφές και σύμφωνα με όλες τις ευρωπαϊκές Οδηγίες. Παράγονται και κυκλοφορούν:

Αμόλυβδη βενζίνη 95 Οκτανίων (σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο EN-228)

Αμόλυβδη βενζίνη 96 Οκτανίων με υποκατάστατο μολύβδου για τα παλαιάς τεχνολογίας οχήματα

Αμόλυβδη βενζίνη 100 Οκτανίων με μηδενικό θείο

Ντίζελ κίνησης (σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο EN-590)

Υγραέριο κίνησης (σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο EN-589)

Αλλά και κάτω από τους τροχούς των αυτοκινήτων θα βρούμε προϊόντα της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ:

Άσφαλτος δύο ποιοτήτων για διαφορετικούς τύπους οδοστρωμάτων διατίθεται σε Βορρά και Νότο από τα διυλιστήρια της ΕΛΠΕ.

Στη Θάλασσα

Και από τα τρία διυλιστήρια της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ διατίθεται μια πλήρης σειρά ειδικών ναυτιλιακών καυσίμων, με στόχο την πλήρη εξυπηρέτηση όλων των ειδών των σκαφών που ελλιμενίζονται στη χώρα.

Πιο συγκεκριμένα διατίθενται:

Μαζούτ για ποντοπόρα πλοία (No 1 και No 3)

Μαζούτ για την ακτοπλοΐα (No 1 και No 3)

Marine diesel

Ναυτιλιακό πετρέλαιο με χαμηλό θείο (0,2% και 0,005%).

Όλα τα προϊόντα της ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ παράγονται με βάση τα διεθνή πρότυπα (International Standard ISO 8217).

Στο Σπίτι

Κάθε χειμώνα καταναλώνονται μεγάλες ποσότητες πετρελαίου θέρμανσης σε όλη τη χώρα.

Επιπλέον η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ τροφοδοτεί τα νοικοκυριά με υγραέριο (προπάνιο, βουτάνιο & μείγμα) και κηροζίνη θέρμανσης.

Στις Μεταφορές

Μεταφορές κάθε είδους, οδικές, θαλάσσιες, εναέριας χρησιμοποιούν και εφοδιάζονται από υλικά και καύσιμα του ομίλου, προκειμένου να μπορούν τόσο να πραγματοποιηθούν αλλά και παράλληλα να συνεισφέρουν στο κομμάτι των εισαγωγών και εξαγωγών.

4.4 Διακρίσεις

Ελληνικά Πετρέλαια Κύπρου: Βραβείο Καινοτομίας στον Τομέα των Υπηρεσιών

Το Βραβείο Καινοτομίας της ΟΕΒ στον Τομέα των Υπηρεσιών, απονεμήθηκε στα Ελληνικά Πετρέλαια και πιο συγκεκριμένα στην θυγατρική τους, ΕΚΟ Κύπρου, για την εφαρμογή “ΕΚΟ Smile”.

Πηγή: www.stockwatch.com.cy

Μια έξυπνη εφαρμογή η οποία διασφαλίζει ακόμη μεγαλύτερη άνεση, ταχύτητα κι ευκολία χρήσης από τους καταναλωτές συνδυάζοντας παράλληλα την ασφάλεια με μια άρτια εξυπηρέτηση. Μέσω της εφαρμογής ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα τόσο για πληρωμή των καυσίμων όσο και για ανεφοδιασμό, ανέπαφα και ολοκληρωμένα, μέσα από το κινητό, χωρίς να είναι υποχρεωτικό να κατέβει από το όχημά του ή να έρθει σε επαφή με υπάλληλο του πρατηρίου.

Μέσω της εφαρμογής “ΕΚΟ Smile”, διαθέσιμης σε όλα τα πρατήρια ΕΚΟ Κύπρου, ο καταναλωτής είναι σε θέση να ενεργοποιήσει την αντλία καυσίμων με 3 απλές κινήσεις στο κινητό του και να πληρώνει μέσα από την εφαρμογή. Στη συνέχεια ο υπάλληλος του πρατηρίου ανεφοδιάζει το όχημά του, χωρίς καμία διάδραση μεταξύ τους.

Το “ΕΚΟ Smile” αποτελεί πρωτοπόρο καινοτομία για την Κύπρο, αφού η συγκεκριμένη υπηρεσία διατίθεται μέχρι στιγμής μόνο σε 10 χώρες παγκοσμίως. Ο καταναλωτής μπορεί να κατεβάσει το “ΕΚΟ Smile” στο κινητό του τηλέφωνο, δωρεάν, από τα google play, app store και το app gallery.
(<https://inbusinessnews.reporter.com.cy/business/services/article/264833/ellinika-petrelaia-brabeio-kainotomias-ston-tomea-ton-ypiresion>)

4.5 Ενεργειακή διασύνδεση και προώθηση των ΑΠΕ στην Κύπρο

Είναι πραγματικότητα ότι η Κύπρος βρίσκεται στο στάδιο μετάβασης από μια αμιγώς πετρελαϊκή αγορά ενέργειας σε μία περισσότερο μεικτή αγορά, η οποία βασίζεται στην επόμενη γενιά ενεργειακών πηγών, όπως το φυσικό αέριο και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αυτή η στροφή, σε συνδυασμό με το πρόσφορο φυσικό περιβάλλον της Κύπρου για την ανάπτυξη και την εφαρμογή φωτοβολταϊκών συστημάτων, ταιριάζει απόλυτα με την ευρύτερη επιχειρησιακή στρατηγική του ομίλου. Έτσι, η Κύπρος κατατάσσεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του ομίλου για ουσιαστικές επενδύσεις στην ευρύτερη περιοχή.

Ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ προωθεί τη χρήση ηλιακής ενέργειας με την ανάπτυξη μεγάλων έργων με προγραμματισμένες αδειοδοτήσεις από τη ΡΑΕΚ χωρητικότητας 540 MW. Οι αντικειμενικές γεωγραφικές συνθήκες και το ευνοϊκό κανονιστικό πλαίσιο προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες για την μετάβαση σε καθαρή, πράσινη και οικονομική ενέργεια.

Ιδιαίτερη σημασία, για το άνοιγμα και τη διασύνδεση της αγοράς, αποτελεί και η κατασκευή πλωτής μονάδας αποθήκευσης και επαναεριοποίησης (FSRU) στο Βασιλικό, με εμπορική ικανότητα 1bcm, καθώς και η αξιοσημείωτη συμμετοχή στον αγωγό διασύνδεσης Ευρασίας, μεταξύ Ισραήλ-Κύπρου Ελλάδας.

<https://www.philenews.com/oikonomia/anthropoi/article/1080395/ta-elpe-ependyoun-ston-energiako-metaschimatismo-se-ellada-kai-kypro>

4.6 Νέες Στρατηγικές Εφαρμογές

Είναι γεγονός πως ο όμιλος της Κύπρου στοχεύει σε στρατηγικές κινήσεις με σκοπό τη μεγιστοποίηση των αποδόσεων του στις βασικές του δραστηριότητες, καθώς και στην ανάπτυξη ενός διαφοροποιημένου χαρτοφυλακίου στον ενεργειακό κλάδο, εστιάζοντας στους παρακάτω βασικούς άξονες:

- Βελτίωση κύριων δραστηριοτήτων, μέσω αριστοποίησης λειτουργίας, ψηφιοποίησης και ενεργειακής βελτιστοποίησης.
- Ανάπτυξη κύριων δραστηριοτήτων, με εκμετάλλευση ευκαιριών για μόχλευση παλαιότερων επενδύσεων για μεγιστοποίηση αξίας και ανάπτυξη της δραστηριότητας διεθνούς εμπορίας.
- Ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων, με δημιουργία σημαντικής παρουσίας στο χώρο των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου Ενέργειας και Φυσικού Αερίου.
- Ασφαλής και προσαρμοσμένη πλήρως στα πιο σύγχρονα περιβαλλοντικά πρότυπα λειτουργία των μονάδων και περιβαλλοντικά φιλικές προδιαγραφές προϊόντων.
- Βελτιστοποίηση της εταιρικής διακυβέρνησης.

4.7 COVID 19 και Οικονομικές Επιπτώσεις

Οι τελευταίοι μήνες χαρακτηρίστηκαν από τη σημαντική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας παγκοσμίως, ενώ τα μέτρα περιορισμού των μετακινήσεων για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 επέφεραν και την αντίστοιχη μείωση στη ζήτηση για καύσιμα. Η κρίση επηρέασε ιδιαίτερα το κλάδο αερομεταφορών, με τη μείωση της αεροπορικής δραστηριότητας στο Β' Τρίμηνο να φτάνει το 81%, ενώ στην Κύπρο, οι τουριστικές αφίξεις για το Α' Εξάμηνο ήταν μειωμένες κατά 77%. Η σημαντική πτώση στη διεθνή ζήτηση προϊόντων, σε συνδυασμό με τη συμφωνία για περιορισμό της παραγωγής αργού (OPEC ++) με αποτέλεσμα την αύξηση στις τιμές των αργών, οδήγησε σε υποχώρηση των διεθνών περιθωρίων διύλισης στα χαμηλότερα επίπεδα ιστορικά.

Σημαντική πρόκληση που αντιμετώπισαν πολλά διυλιστήρια στη περιοχή, ήταν η αδιάλειπτη λειτουργία των διυλιστηρίων μέσα σε ένα περιβάλλον σημαντικών προκλήσεων και η έλλειψη αποθηκευτικών χώρων για τα προϊόντα. Παρά τις δυσμενείς συνθήκες, ο Όμιλος διατήρησε υψηλά επίπεδα λειτουργίας, με την παραγωγή των διυλιστηρίων να ανέρχεται σε 3,7 εκατ. τόνους (αντίστοιχα με το 2019), αξιοποιώντας τους μεγάλους αποθηκευτικούς χώρους στα διυλιστήρια του, ενώ ταυτόχρονα, προβαίνοντας σε εμπορικές συναλλαγές και χρηματοοικονομικά παράγωγα, απέφυγε υπερβολική έκθεση σε κίνδυνο απώλειας λόγω τιμών και αξιοποίησε τη δομή της αγοράς (contango market structure) για να διασφαλίσει βελτίωση των αποτελεσμάτων από διεθνείς συναλλαγές.

Αναφορικά με τα Δημοσιευμένα κατά ΔΠΧΑ Αποτελέσματα, η σταδιακή ανάκαμψη των τιμών αργού και προϊόντων από τα χαμηλά επίπεδα που είχαν διαμορφωθεί στις αρχές του Β' Τριμήνου, οδήγησε σε κέρδη από αποτίμηση αποθεμάτων ύψους €26 εκατ., μειώνοντας μερικώς τη σημαντική απώλεια που κατέγραψε το Α' τρίμηνο και διαμορφώνοντας τα Δημοσιευμένα Κέρδη EBITDA στα €76 εκατ.

Ο Όμιλος συνεχίζει την πολιτική διαχείρισης ισολογισμού για μεγιστοποίηση ρευστότητας και επάρκεια χρηματοδότησης. Σε εξέλιξη βρίσκονται διαπραγματεύσεις για την αναχρηματοδότηση των πιστωτικών γραμμών που λήγουν στους επόμενους μήνες, με σκοπό την βελτίωση του προφίλ ωρίμανσης των δανειακών υποχρεώσεων του Ομίλου.

Το χρηματοοικονομικό κόστος διατηρείται στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων ετών, σημειώνοντας μείωση 15% σε σχέση με πέρυσι. Ο Καθαρός Δανεισμός στο Β'

Τρίμηνο διαμορφώθηκε στα €1,8 δισ., με τον Συντελεστή Μόχλευσης στο 48%, σημειώνοντας βελτίωση συγκριτικά με το προηγούμενο τρίμηνο.

Πηγή: www.iveybusinessjournal.com/

Μείωση ζήτησης στην εγχώρια αγορά καυσίμων

Η ζήτηση στην εσωτερική αγορά καυσίμων διατηρήθηκε στα ίδια επίπεδα με πέρυσι, στους 1,6 εκατ. MT, καθώς ο πενταπλασιασμός των συνολικών όγκων πωλήσεων πετρελαίου θέρμανσης, λόγω περιορισμών στις μετακινήσεις και χαμηλών τιμών, αντιστάθμισε τη μεγάλη μείωση ύψους 24% της κατανάλωσης καυσίμων κίνησης. Η αδασμολόγητη αγορά κατέγραψε ακόμη μεγαλύτερη μείωση (-58%), λόγω κατάρρευσης της ζήτησης αεροπορικών καυσίμων (-94%) και μείωσης στα ναυτιλιακά καύσιμα άνω του 40%. (<https://energypress.gr/news/ptosi-logo-pandimias-gia-tziro-kai-ta-kerdi-ton-elpe-sto-v-trimino-sta-eu191-ekat-ta-sygkrisima>)

4.8 Πιστοποίηση COVID SHIELD για όλες τις εγκαταστάσεις του Ομίλου ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ

Η εταιρεία ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ ΚΥΠΡΟΥ έλαβε τα κατάλληλα μέτρα και ολοκλήρωσε όλες εκείνες τις διαδικασίες με σκοπό την πιστοποίηση Covid Shield στην ανώτατη βαθμίδα “Excellent”. Μια πιστοποίηση που σχετίζεται με τις βιομηχανικές και εμπορικές εγκαταστάσεις καθώς και τα γραφεία που φιλοξενούν τις διοικητικές δομές σε όλες τις χώρες δραστηριοποίησής του ομίλου. Ήδη από την αρχή και το πρώτο ξέσπασμα της πανδημίας, ο Όμιλος έθεσε πρωταρχικό στόχο την ασφάλεια των εργαζομένων, των συνεργατών και των πελατών του, πραγματοποιώντας απόλυτη προσαρμογή στις καταστάσεις αλλά και εφαρμόζοντας τα πιστοποιημένα υγειονομικά πρωτόκολλα.

Το Ιδιωτικό Σχήμα Πιστοποίησης «CoVid-Shield» αναπτύχθηκε από την TÜV AUSTRIA Hellas. Αποτελεί ένα πλήρες και ολοκληρωμένο Σχήμα Πιστοποίησης με στόχο την αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τις επιχειρήσεις που το εφαρμόζουν και πιστοποιούνται με αυτό. Παράλληλα, με υψηλό αίσθημα υπευθυνότητας, κοινωνικής συνείδησης και επιχειρηματικής ηθικής, ο όμιλος από την πρώτη κιόλας ημέρα της υγειονομικής κρίσης, κινητοποιήθηκε με γρήγορα και αποφασιστικά μέτρα προκειμένου να δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον εργασίας.

Η ανακοίνωση της λήψης της πιστοποίησης CoVid Shield παρουσιάστηκε από τη Διοίκηση του Ομίλου προς όλα τα ανώτατα στελέχη των εταιριών στις χώρες δραστηριοποίησης.

Έτσι, με ταχύτατους και ακόμα ασφαλέστερους ρυθμούς και πάντα προσαρμοσμένοι στις ανάγκες της καθημερινότητας και τις εξελίξεις, τέθηκαν νέα μέτρα προς εφαρμογή στο σύνολο του ομίλου. Μέτρα που φυσικά απέδωσαν και συνεχίζουν να αποδίδουν και αυτό ακριβώς είναι που επιβεβαιώνει η πιστοποίηση CoVid Shield που έλαβε ο όμιλος. Ένας όμιλος ο οποίος βρίσκεται συνεχώς δίπλα στους ανθρώπους και τους καταναλωτές του, τόσο σε Ελλάδα όσο και σε Κύπρο, με προτεραιότητα την ασφάλεια και την υπευθυνότητα, αλλά και με μέριμνα και αισιοδοξία για το μέλλον». (<https://politix.com.cy/agora/pistopoiisi-covid-shield-gia-oles-tis-egkatastaseis-toy-omiloy-ellinika-petrelaia/>)

4.9 Ελληνικά Πετρέλαια και Blue Circle Engineering Ltd

Μέσα στο 2019 ολοκληρώθηκε η απόκτηση του συνόλου των μετοχών της εταιρείας ενεργειακών παροχών «**Blue Circle Engineering Ltd**» από την εταιρεία «**HELLENIC PETROLEUM CYPRUS HOLDING (HPCH) LTD**». Η εξέλιξη αυτή, ανταποκρίνεται στον ευρύτερο στρατηγικό σχεδιασμό του Ομίλου ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ για ενίσχυση της παρουσίας του στην Κύπρο, με **νέες επενδύσεις άνω των 50 εκατ. ευρώ** κατά την τρέχουσα τριετία.

Με την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης επένδυσης, ο Όμιλος ΕΛΠΕ και η ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Κύπρου στέκονται – για ακόμη μια φορά – αρωγοί στην αναπτυξιακή πορεία της Κυπριακής οικονομίας και, ταυτόχρονα, εγγυώνται στους καταναλωτές την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών και προϊόντων, με την διαφοροποίηση και διεύρυνση του ενεργειακού χαρτοφυλακίου της εταιρείας. (<https://www.fortunegreece.com/article/ellinika-petrelea-kiprou-apektise-to-sinolon-metochon-tis-blue-circle-engineering/>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία, ασχοληθήκαμε με τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, και ειδικότερα με τη περίπτωση της χώρας της Κύπρου.

Άμεσες ξένες επενδύσεις, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ένα σημαντικό είδος αναπτυξιακού σχήματος και αποτελούν παράγοντα ιδιαίτερης και μεγάλης σημασίας για το οικονομικό περιβάλλον μιας χώρας.

Πέρα από τη περίπτωση της Κύπρου, το σύνολο σχεδόν των ανεπτυγμένων χωρών ή εκείνων που στοχεύουν στην ανάπτυξη, επιδιώκει να προσελκύσει ξένες επενδύσεις αλλά και επενδύσεις στο εξωτερικό, καθώς οι τελευταίες συντελούν ουσιαστικά στην αύξηση του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος (ΑΕΠ) αλλά και σε βελτίωση και άνοδο επιπλέον σημαντικών παραγόντων όπως η αύξηση της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας και φυσικά η ενδυνάμωση του οικονομικού περιβάλλοντος.

Στην περίπτωση της Κύπρου, οι ΑΞΕ που εισρέουν στην γειτονική χώρα είναι κυρίως μεγάλου βεληνεκούς αλλά και νέων αγορών ως διάυλο προς την υπόλοιπη Ευρώπη. Η γειτονική χώρα αποτέλεσε έναν από τους πρώτους επενδυτικούς στόχους και προορισμούς των επιχειρήσεων, αρχικά μικρομεσαίων και στη συνέχεια μεγάλων αλλά και πολυεθνικών εταιρειών.

Η κυπριακή αγορά παρουσιάζει αξιόλογες εξαγωγικές ευκαιρίες για πολλές ευρωπαϊκές οικονομίες και για την χώρα μας, που είναι ένας από τους πιο δυνατούς επενδυτές της Κύπρου,, με συνολικές επενδύσεις στο τέλος του 2018 ύψους 1,49 δισ. Ευρώ.

Η πορεία αυτή φαίνεται ότι θα συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια, όχι μόνο για την περίπτωση της Κύπρου , αλλά επίσης και για χώρες που ανήκουν στο κομμάτι της Ανατολικής Ευρώπης. Ο εκσυγχρονισμός αυτών των οικονομιών γίνεται με ταχείς ρυθμούς, γεγονός που θα δημιουργήσει ικανές συνθήκες και μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προς τις χώρες αυτές, σε συνδυασμό με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν χώρες με τα χαρακτηριστικά και το οικονομικό περιβάλλον της Κύπρου.

Ολοκληρώνοντας, είναι δεδομένο πως περιθώρια ενίσχυσης και βελτίωσης του περιβάλλοντος των χωρών υποδοχής, πάντοτε θα υπάρχουν. Κινήσεις όπως η εκμετάλλευση της ψηφιακής οικονομίας, οι επενδύσεις σε υποδομές, η εστίαση στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη κυκλική οικονομία, η μείωση της γραφειοκρατίας αλλά και η ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος με αυξημένη ρευστότητα μέσω χρηματιστηρίου, είναι κινήσεις που συντελούν στη εδραίωση και την ενδυνάμωση μια άμεσης ξένης επένδυσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Kolstad, I. and Villanger, E. , “How does social development affect FDI and domestic investment?”, 2004

Haksoon, K. , “Political Stability and Foreign Direct Investment”, International Journal of Economics and Finance Vol. 2, No. 3; , 2010

Alguacil, M., Cuadros, A. and Orts, V., “Inward FDI and growth: the role of macroeconomic and institutional environment”, 2010

Δημήτρης Κυρκιλής, «Άμεσες Ξένες Επενδύσεις Νέα Αναθεωρημένη Έκδοση», Εκδόσεις Κριτική, Νοέμβριος 2010

Δημήτρης Κυρκιλής, «Άμεσες Ξένες Επενδύσεις», Εκδόσεις Κριτική, Νοέμβριος 2002

Παναγιώτης Λιάργκοβας «Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και Ανταγωνιστικότητα», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007

Κιτωνάκης Ν. – Κόντης Α. (2012) « Η πολυθενική επιχείρηση ως φορέας παγκοσμιοποιημένης οικονομικής δράσης», στο: Κόντης Α. – Τσαρδανίδης Χ. (επιμέλ.) Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2012

Οικονόμου Φ. «Οι άμεσες ξένες επενδύσεις ως μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας», στο ελληνική οικονομία – μηνιαίο δελτίο οικονομικών εξελίξεων, ΚΕΠΕ. Αθήνα, 2014

Παπανίκος Γ. «Γιατί δεν γίνονται άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στην ελληνική περιφέρεια;», 2016

www.crisisobs.gr

www.euretirio.com

www.wikipedia.org

www.avantgarde.com.cy

www.skai.gr

www.dialogos.com.cy

www.businessincyprus.gov.cy

www.kathimerini.com.cy

www.economytoday.sigmalive.com

www.economy365.gr

www.cyprustradecenter.gr

www.philenews.com

www.ngb.com.cy

www.capital.gr

www.mof.gov.cy

www.inbusinessnews.reporter.com.cy

www.ey.com

www.helpe.gr

www.csrcyprus.org.cy

www.energypress.gr

www.politis.com.cy

www.fortunegreece.com